

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

TUTANAK DERGİSİ

17'nci Toplantı

27 Kasım 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Jülide Sarıeroğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan konulara ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürü Metin Akbaş'ın, Diyanet İşleri Başkanlığı olarak engelli bireyler için dini rehberlik ve manevi destek hizmetleri konularında yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

2.- TOKİ Başkan Yardımcısı Dursun Baştürk'ün, sosyal konut projeleri kapsamında engelli bireylerin barınma ihtiyacı ve onların bu konutlara engelsiz ulaşabilmeleri adına yaptıkları projeler ve uygulamalar hakkında sunumu

3.- Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı İhsan Çimen'in, Bakanlık olarak engelli bireylere yönelik olarak yaptıkları çalışmalar ve uygulamalar hakkında sunumu

4.- Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) Hukuk Müşaviri İsmail Doğan'ın, engelli bireylerin özel ve kamu toplu taşıma sistemlerini kullanımıyla ilgili yasal düzenlemeler, getirilen yükümlülükler, kamu desteği talepleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

5.- Ankara Şehiriçi Özel Halk Otobüsleri Esnaf Odası Başkanı Ercan Soydaş'ın, engelli bireylere yönelik hizmetleri, kamu desteği talepleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

6.- Ankara Minibüsçüler Esnaf Odası Başkanı Murat Yılmaz'ın, minibüsçülerin engelli erişimiyle ilgili sahada karşılaştıkları sorunlar ve talepleri hakkında sunumu

7.- Ankara Servis Aracı İşletmeleri Esnaf Odası Başkanı İlyas Aktürk'ün, engelli öğrenci taşımacılığı ve mevzuat hakkında sunumu

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) Genel Başkanı Mehmet Yiğiner'in, TŞOF olarak yapacakları sunuma ilişkin açıklaması

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Diyanet İşleri Başkanlığı, TOKİ, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

----0----
17'nci Toplantı
27 Kasım 2025 Perşembe
----0----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.55'te açıldı.

Oturum Başkanı Jülide Sarıeroğlu, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan konulara ilişkin açıklama yaptı.

Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürü Metin Akbaş tarafından, Diyanet İşleri Başkanlığı olarak engelli bireyler için dinî rehberlik ve manevi destek hizmetleri konularında yaptıkları çalışmalar,

TOKİ Başkan Yardımcısı Dursun Baştürk tarafından, sosyal konut projeleri kapsamında engelli bireylerin barınma ihtiyacı ve onların bu konutlara engelsiz ulaşabilmeleri adına yaptıkları projeler ve uygulamalar,

Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı İhsan Çimen tarafından, Bakanlık olarak engelli bireylere yönelik olarak yaptıkları çalışmalar ve uygulamalar,

Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) Hukuk Müşaviri İsmail Doğan tarafından, engelli bireylerin özel ve kamu toplu taşıma sistemlerini kullanımıyla ilgili yasal düzenlemeler, getirilen yükümlülükler, kamu desteği talepleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri,

Ankara Şehiriçi Özel Halk Otobüsleri Esnaf Odası Başkanı Ercan Soydaş tarafından, engelli bireylere yönelik hizmetleri, kamu desteği talepleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri,

Ankara Minibüsçüler Esnaf Odası Başkanı Murat Yılmaz tarafından, minibüsçülerin engelli erişimiyle ilgili sahada karşılaştıkları sorunlar ve talepleri,

Ankara Servis Aracı İşletmeleri Esnaf Odası Başkanı İlyas Aktürk tarafından, engelli öğrenci taşımacılığı ve mevzuat, Hakkında sunum yapıldı.

Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) Genel Başkanı Mehmet Yiğiner, TŞOF olarak yapacakları sunuma ilişkin açıklama yaptı.

Diyanet İşleri Başkanlığı, TOKİ, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 17.17'de son verildi.

27 Kasım 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.55

BAŞKAN: Mehmet Muharrem KASAPOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Jülide SARİEROĞLU (Ankara)

SÖZCÜ: Fatma ÖNCÜ (Erzurum)

KÂTİP: Fevzi ZIRHLIOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, toplantı yeter sayımız vardır. Komisyon toplantımızı açıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Jülide Sarieroğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan konulara ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli bakanlık ve kurum temsilcilerimiz, değerli katılımcılar; Komisyonumuzun 17'nci toplantısını gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş bulunuyoruz. Her toplantımızda farklı kurumlarımızı dinleyerek engelli vatandaşlarımızın günlük yaşamda karşılaştıkları başlıkları bütün yönleriyle ele almaya devam ediyoruz. Bugün, kültür, inanç hizmetleri, barınma ve ulaşım gibi en temel yaşam alanlarında görev yapan 4 önemli kurumumuz var Komisyonumuzda; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, TOKİ, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu. Bu kurumların her biri milyonlarca vatandaşımızın hayatına doğrudan dokunan kritik hizmetler yürütüyor. Dolayısıyla engelli vatandaşlarımızın karşılaştıkları güçlükleri konuşurken sadece teknik düzenlemeleri değil, yaşamın bütünlüklü bir şekilde erişilebilir olmasını konuşuyor olacağız bugün. Kültürel mekânların erişilebilirliği yalnızca fiziki bir düzenleme değil, kültür ve sanatın herkes için ulaşılabilir kılınması aynı zamanda. Müzeye, tiyatroya veya kütüphaneye rahatlıkla gidebilen bir birey toplumsal yaşamın tüm renkleriyle buluşabilen bir bireydir. Bugün, Bakanlığımızdan hem mevcut uygulamaları hem de önümüzdeki döneme ilişkin vizyonu dinleyeceğiz. Diyanet İşleri Başkanlığımız camilerden dinî yayınlara, manevi danışmanlıktan eğitim hizmetlerine kadar geniş bir alanda görev yapıyor. Engelli vatandaşlarımızın bu hizmetlere sorunsuz erişebilmesi onların sosyal hayattaki varlığı ve aidiyeti açısından önemli bir güç. Bugün, bu başlıkları birlikte değerlendireceğiz.

TOKİ, şehirleşme ve konut politikalarının merkezinde yer alıyor. Bir konutun, bir sitenin ya da bir meydanın erişilebilir tasarlanması, bir kişinin bağımsız yaşamını sürdürebilmesi için kritik bir adım. Bu doğrultuda yürütülen çalışmaları ve yeni projelerdeki yaklaşımları hep birlikte bugün ele alacağız. Ulaşım ise, tüm hizmetlere erişimin ilk basamağı. Federasyonumuzun taksi, servis, yol güvenliği ve sürücü eğitimleri gibi alanlarda yürüttüğü faaliyetler engelli vatandaşlarımızın yaşam kalitesini doğrudan etkiliyor; bu nedenle, federasyonumuzun değerlendirmeleri bizim için çok kıymetli olacak hem de sahadaki konuları, inşallah, hep birlikte yıllardır konuştuğumuz konuları bugün burada kayıtlara geçirme imkânı da bulacağız. Komisyonumuzun en güçlü yönü farklı kurumların deneyimlerini ve birikimlerini aynı masada buluşturabilmesi. Saha ziyaretlerimiz, bölgesel toplantılarımız ve illerden gelen değerlendirmeler bize çok net bir gerçeği gösteriyor. Erişilebilirlik bir detay değil, hayatın her alanında birlikte inşa etmemiz gereken temel bir eşik. Bugün, yapılacak sunumlar ve paylaşılabilecek öneriler Komisyonumuzun hazırlayacağı rapora yön verecek. Bu nedenle, pratik, uygulanabilir ve sahaya doğrudan dokunan öneriler bizim için özel bir öneme sahip konumda.

Toplantımıza katılımınız, katkılarınız için hemen toplantımızın başında tüm kurum temsilcilerimize teşekkür ediyoruz. Toplantımızın da hayırlara vesile olması dileğiyle hemen ilk sözü, az önce de ifade ettiğim gibi, Diyanet İşleri Başkanlığına vererek toplantımıza başlıyoruz.

Kısa bir görüntü alındıktan sonra da görsel basın mensuplarımız dışarıya çıkacaklar.

Başlamadan önce sizlerle birlikte gelen katılımcıları da tanıtırırsanız, onları da tanıma imkânımız olur.

Din Hizmetleri Genel Müdürümüz Metin Akbaş sunumu yapacaklar.

Buyurun Genel Müdürüm.

III.- SUNUMLAR

1.- Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürü Metin Akbaş'ın, Diyanet İşleri Başkanlığı olarak engelli bireyler için dinî rehberlik ve manevi destek hizmetleri konularında yaptıkları çalışmalar hakkında sunumu

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ METİN AKBAŞ - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, kurum ve kuruluşlardan temsilci olarak buraya katılan katılımcılar; hepinizi şahsım ve Kurumum adına öncelikle saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını da yüce Rabb'imden niyaz ediyorum.

Kurumum adına Din Hizmetleri Genel Müdürü olarak şahsım katılıyor ve yine Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Göç ve Manevi Hizmetler Daire Başkanımız Fatih Yıldız Beyefendi katılıyorlar; ikimiz bugün Kurumumuzu temsil etmeye çalışacağız. Sizler için kısa bir sunum hazırladık, onu arz edeceğiz.

Tabii Diyanet İşleri Başkanlığımız, 633 sayılı Kanun'la kurulmuş ve bu kanun çerçevesinde toplumumuzun bütün kesimlerine hizmetle görevlendirilmiştir. Biz de Diyanet İşleri Başkanlığı olarak hâlihazırda şu anda 140 bin civarında personelle Türkiye'de farklı alanlarda din hizmeti sunmaya çalışıyoruz. Tabii, öncelikle biz şöyle bakıyoruz: Bütün yaratılanlara muhabbetimiz Yaradan'dan gelmektedir; bu ilkedir hareketle, bütün bireylerimizle, vatandaşlarımızla, bütün insanlarımızla; efendim, insan olma yönünde zaten mukadderdir. Biz, bu açıdan hareket ederek toplumumuzda engelli bireylerimize yönelik de Diyanet İşleri Başkanlığımızda, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz başta olmak üzere diğer birimlerde her birimiz hizmet yürütmeye çalışmaktayız. Toplumun tüm kesimlerine ulaşmayı hedefleyen bir hizmet anlayışıyla faaliyetlerini sürdüren Diyanet İşleri Başkanlığı, dinî rehberlik ve manevi destek hizmetlerini yalnızca belirli gruplara değil herkesin erişebileceği, kapsayıcı bir zeminde sunmayı temel ilke olarak kabul etmektedir.

Başkanlığımız tarafından hayata geçirilen hizmetler arasında Braille alfabesiyle yazılan, basılan Kur'an-ı Kerim, işaret dili dinî kavramlar sözlüğü, işaret diliyle anlatılan hutbe, sesli kitap, dijital içerikler, Engelsiz Diyanet sayfası ve farkındalık temalı yayınlar yer almaktadır. Özellikle, görme ve işitme engelli bireyler için hazırlanan içerikler dinî bilgiye doğrudan erişimi mümkün kılmakta ve bireyin toplumsal hayata daha güçlü bir şekilde katılımını desteklemektedir. Din İşleri Yüksek Kurulu -tabii, Diyanet İşleri Başkanlığımızın çatısı altında farklı kurumlar ve genel müdürlükler var ve her birinin bu alanda hizmetlere katkısı bulunmakta- bizim aslında dinî alana ait bütün temel fıkhi ve akaidi inançla ilgili soruların çözüm bulduğu bir kurum. Buradan, bu Kuruldan görme engellilere yönelik ilmi, işitme engellilere yönelik ilmi, ortopedik engellilere yönelik ilmi, ruhsal ve zihinsel engelli vatandaşlarımıza yönelik ilmi ve gelen sorulara karşı sorulu ve cevaplı bir şekilde ilmi hazırlanmış ve hizmetlerine sunulmuştur. Mushafı İnceleme ve Kiraat Kurulumuz var; bu Kurulumuz da Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde Türkiye'de basılan bütün Mushafı, Kur'an-ı Kerim'lerin nüshalarını gözden geçirerek harf ve hareke hatası olmasına engel olup, bir şekilde izin veren Kuruldur. Bu Kurul, aynı zamanda işte görme engelli vatandaşlarımızın Kur'an-ı Kerim'i okumaya kolay ulaşımını sağlamak için Braille alfabesiyle yazılmış altı ciltten oluşan bir Kur'an-ı Kerim Mushafı basmış ve yayınlamıştır. Bizde Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Akademi Başkanlığımız var. Bu Akademi Başkanlığımız da tabii bizim eğitimlerimizden ağırlıklı olarak sorumlu. Diyanet İşleri Başkanlığı -birazdan gelecek yansıda önünüze gelecek- yaygın din eğitimi konusunda bütün iller ve ilçelerde Kur'an kursları açmaktadır. Bu Kur'an kurslarımıza müracaat eden engelli vatandaşlarımıza da Kur'an eğitimi ve istedikleri ilmi, dinî bilgilerin eğitimini vermektedir. Bu noktada da Akademi Başkanlığımız, buralarda eğitim verecek öğretmenlerimize eğitim vermektedir.

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde de daha çok engellilik koordinatörlerimizle alanda, sahada bütün il ve ilçelerde teşkilatlanarak bütün Türkiye genelinde engelli vatandaşlarımızdan hizmet isteyenlere hizmet ulaştırma gayretindedir. Şu anda Türkiye genelinde il ve ilçeler dâhil kadın ve erkek sayısı 1.222 koordinatörümüz var, engelli koordinatörümüz. Bunlar, bulundukları yerde bütün engelli vatandaşlarımıza ulaşır, Diyanet İşleri Başkanlığının sunduğu hizmetlerden hem haberdar edip hem de bundan istifadesini sağlamaktadırlar.

Aynı zamanda, biz manevi danışmanlık ve rehberlik yapıyoruz, manevi danışma ve rehberlerimiz aracılığıyla. Yine, bunu da sadece hani engelli vatandaşlarımızla sınırlı tutmuyoruz? Engelli vatandaşlarımızın hayatlarını kolaylaştırmanın belki yükünü en fazla çeken, ailesiyle beraber, bu manevi desteği onlara da sunmak maksatlı ailelerini de kapsayan manevi rehberlik buluşmalarımız var. Din hizmetleri bünyesinde yine cuma günleri okunan hutbelerimiz ve vaazlarımız, işaret diliyle engelli vatandaşlarımıza arz ediliyor. İsteyen camimizde, Diyanet İşleri Başkanlığımızın yanında bulunan Akseki Camiine gelip orada hutbeyi işaret diliyle dinleyebiliyor. Bu hutbe, aynı zamanda işaret diliyle Diyanet TV'de canlı olarak yayınlanmaktadır. Bu da tabii bütün vatandaşlarımıza duyuruluyor, buradan da ulaşım sağlanabiliyor.

Bu yıl içerisinde "Engelsiz Aile Okul Seminerleri" başlığı altında bir proje hazırladık. Şu anda yaklaşık 9 ilde uygulanan bu proje, il il gezerek bütün engelli kardeşlerimize ve ailelerine ulaşıyor ve bunlarla bir araya geliyor. Bunlarla etkinlikler yapıyoruz müftülüklerimiz vasıtasıyla ve onların bir noktada hem manevi rehabiliteleri hem de ihtiyaçları bu şekilde giderilmiş oluyor, kurumumuz tarafından. Aynı zamanda Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün hizmet çerçevesinde hem özel günlerinde hem de sair günlerde bizim dinî günlerimizde engelli vatandaşlarımızın da katılım sağladığı programlar organize ediliyor. Hatta bizzat işte efendim, onların sunduğu, onların Kur'an-ı Kerim okuduğu, onların ilahiler söylediği programlar organize edilmektedir. Tabii, din hizmetlerinin merkezi olan camilerimizle de engellilerimizi biz buluşturmak istiyoruz. Hem görme engelliler, işitme engelliler, ortopedik engelliler, hepsini camilerde farklı aktivitelerle buluşturuyoruz. Mesela, bu yıl içerisinde, 2025 yılında 1.556 buluşma gerçekleştirilmiş Türkiye genelinde farklı camilerimizde din görevlilerimiz, ilçe müftülerimiz vasıtasıyla.

Bizim eğitim seminerlerimiz, en başta söylediğim gibi, Kur'an kursu öğreticisi hocalarımıza eğitim seminerlerimiz devam etmekte. Engelli bireylere yönelik din eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesine dair çalıştaylarımız da yapılıyor. Sürekli gelişim, işte yeni ne katabiliriz, neler yapabiliriz şeklinde 9 çalıştay şu ana kadar Başkanlığımız tarafından düzenlendi ve bu çalıştayın raporları doğrultusunda da hizmetlerimizde yeni açılımlar getirmeye çalışıyoruz.

Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce, şimdi, işitme engellilere yönelik açılan Kur'an kurslarında burada şunu ifade edeyim: Normal şartlarda yaygın eğitimde bir sınıfın açılabilmesi için en az 12 öğrencinin bulunması şartı vardır. 12 öğrenci bulunduktan sonra bir sınıf açılabilir ama burada biz Diyanet İşleri Başkanlığı olarak 3 engelli vatandaşımız olduğunda resmî bir sınıf açabiliyoruz, sınıf açamasak dahi yine o bölgede bu eğitimi almış Kur'an kursu hocalarımız buradaki bu eğitimden istifade etmek isteyen kardeşlerimize de yardımcı olmak durumundalar ve yardımcı oluyorlar, ellerinden geleni yapıyorlar. Görme engellilere yönelik Kur'an kursları özel eğitim programı, işitme engellilere yönelik özel eğitim programları da hazırlanmış bir şekilde hizmete sunulmuştur.

Bunun yanında, Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün bünyesinde Türk İşaret Dili Dinî Kavramlar Sözlüğü üzerinde çalışma yapıldı. Şu anda, tabii, burada Türk Dil Kurumu uzmanları, özel eğitim uzmanları; bu alanda eğitim veren uzmanlarla bir araya gelinmiş ve şu anda 800 kavram işaret diline çevrilmiş durumda ilahiyat alanıyla ilgili tabii ki.

Bunun yanında, işitme engellilere Dinî Yayınlar Genel Müdürlüğümüz bünyesinde -ama Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğüyle birlikte yapılmıştır bu hizmet de- işitme engellilerden Kur'an-ı Kerim öğrenmek isteyenlere yönelik elifba kitapçığı, hakeza ibadet, itikat, ahlak ve siyer konularında da yine işitme engellilere özel temel dinî bilgiler kitapları hazırlanmış, basılmıştır. Aynı zamanda, burada, tabii, Diyanet İşleri Başkanlığımızın Engelsiz Diyanet Youtube kanalı var, oraya da yüklenmiş durumda bu kitaplarımız, oradan da ulaşım sağlanmakta.

Yine, engelli vatandaşlarımız, görme ve işitme engelli vatandaşlarımız "engelsiz.diyanet.gov.tr" adresinden bu hizmetlerimizden, yayın hizmetlerimizden de istifade etmektedirler.

Yine, engelsiz Kur'an kurslarının fiziki şartlarının düzenlenmesine yönelik de bir çalışma yapılmış ve bir kılavuz hazırlanmış. Engelli vatandaşlarımızdan Kur'an kurslarına müracaat edeceklerin rahat ulaşımı için de gerekli fiziki şartların oluşturulması yönünde çalışmalar da devam etmektedir. Şu ana kadar Kur'an kurslarında yaygın din eğitimimizden istifade eden 10.299 işitme engelli ve 5.460 görme engelli vatandaşımız Kur'an-ı Kerim ve temel dinî bilgiler eğitimi almış durumda ve bu hâlihazırda devam etmektedir.

Hac ve Umre Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün katkıları ve destekleriyle 346 engelli vatandaşımız umreye götürülmüştür. Diyanet İşleri Başkanlığımız tarafından. Dini Yayınlar Genel Müdürlüğümüz var, bu Dini Yayınlar Genel Müdürlüğümüzün de yaygın din eğitiminin hem Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, diğer birimlerin ihtiyaç duyduğu, istediği, öne sürdüğü çalışmalar doğrultusunda yayınları var; 44 basılı yayını var, 38 süreli yayın, TV programları ve radyo programları şeklinde hizmetleri devam etmektedir.

Malumunuz olduğu üzere, Diyanet İşleri Başkanlığının sadece yurt içinde değil aynı zamanda yurt dışı teşkilatlanması da bulunmaktadır. Yurt dışı teşkilatlanması büyükelçiliklerimiz, başkonsolosluklarımız bünyesinde hizmet veren din hizmetleri müşavirlerimiz ve din hizmetleri ataşelerimiz vasıtasıyla bu ülkelerde din hizmetine müracaat eden bütün vatandaşlarımıza din hizmetini aynı şekilde yurt içinde olduğu gibi sunma gayretine devam etmektedirler.

Diyanet İşleri Başkanlığımız bünyesinde şu anda 1.943 erkek, 565 kadın olmak üzere 2.508 engelli personelimiz de hizmetlerimize katkı sunmaktadırlar.

Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz tabii Çevre Şehircilik Bakanlığıyla birlikte projeler üretiyor, camilere ulaşımda engeli kaldırabilmek için özellikle ortopedik engeli. Bu noktada tabii projeler üretildi, üzerinde çalışmalar devam ediyor. Tarihten bu tarafa yapılmış camiler göz önünde bulundurulduğu zaman, camilerimizin her biri ulaşım anlamında çalışılması, üzerinde durulması gereken bir konu ve kurum olarak biz bunun üzerinde çalışmaya devam ediyoruz.

Strateji Geliştirme Başkanlığımız da hakeza buna katkı olarak videolar, sesli kitaplar, sosyal medya kartları gibi tematik videoları farklı konularda hazırlamış ve vatandaşlarımızın hizmetine sunmuş durumundadır.

Teşekkür ediyorum.

Arz ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Toplantı usulü açısından daha önceki usullerimizi sürdürüelim, tüm sunumları aldıktan sonra sorularımızı ileticeğiz.

Şimdi, ikinci konuşmacı olarak TOKİ Başkan Yardımcımıza sözü veriyorum.

Aslında, Komisyonumuzda bir süre kısıtlaması var sunumlarda, on ila on beş dakika arasında toparlama imkânı olursa zamanı daha verimli kullanmış oluruz.

Yine, TOKİ Başkan Yardımcımız Dursun Bey'den ricamız heyetini de bizlere tanıtırsa konuşmanın başında, kayıtlara geçmiş olur.

İşaret dili tercümanına ihtiyaç duyan katılımcımız var mı acaba? Arkadaşımıza müsaade vermeden önce, tekrar sormak istiyorum. İşitme engelli bir katılımcımız yoksa, sizi kenara alabiliriz.

Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Buyurun.

2.- TOKİ Başkan Yardımcısı Dursun Baştürk'ün, sosyal konut projeleri kapsamında engelli bireylerin barınma ihtiyacı ve onların bu konutlara engelsiz ulaşabilmeleri adına yaptıkları projeler ve uygulamalar hakkında sunumu

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Projeler Dairesinden Mimar Saliha Hanım ve Finansman Dairesinden Sezen Hanım da bana eşlik ediyor.

Biz sosyal konut projelerimiz kapsamında engelli bireylerimizin barınma ihtiyacını karşılarken bu barınma ihtiyacını karşıladığımız konutlarımıza da engelsiz ulaşabilmesi adına gerek mevzuatın öngördüğü koşullar gerekse uygulamada ihtiyaç duyduğumuz projelendirmeleri yaparak konut uygulamalarımızı sürdürüyoruz. Sunumumdaki ana başlıkları da bir taraftan özetlemeye çalışıyorum uygulamalarımızla ilgili kısımda.

Bir de engelli bireylerimiz için ürettiğimiz konut projeleri kampanyaları kapsamında verdiğimiz sayının yüzde 5'i oranında bir kontenjan ayırarak kuralarda bir ön alma imkânı sağlamaya çalışıyoruz. Hem müracaatlarda hem de borçlarını bitirdikten sonra tapularını alabilme adına e-devlet üzerinden işlemlerini sürdürerek engelli bireylerimizin hem bankaya hem de tapulara gitmeden işlemlerini görme imkânı sağlamaya çalışıyoruz.

Ben müsaadenizle hızlı şekilde de sunumumu aktarmaya çalışacağım:

Erişilebilirlik, herkesin istediği her yere ve her hizmete bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesidir. Her yere ve her hizmete bireylerin konutlardan eğitim binalarına, iş yerlerine, açık ve yeşil alanlara, toplu taşıma araçlarından bilgi ve iletişim teknolojilerine kadar tüm alanlara ve tüm hizmetlere erişiyor olması gerekir. Bağımsız ve güvenli yapılan düzenlemelerin, verilen hizmetlerin kimsenin yardımı olmadan ve herhangi bir risk oluşmadan kullanılması gerekir. Erişilebilirlik engelliler için zorunluluk, yaşlıları eklediğimizde gerekliliktir; toplumdaki herkes için ise konforlu bir yaşam demektir.

Erişilebilirlik konusunda düzenlemeler, bu mevzuatlarla ilgili, hangi mevzuatları dikkate alarak çalıştığımızı da belirtmek için 3194 sayılı İmar Kanunu ve İlgili Yönetmelikler, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Otopark Yönetmeliği, Sığınaklarla İlgili Ek Yönetmelik, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik.

Erişilebilirlik Standartları: TS 9111 Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Erişilebilirlik Gereklileri, TS 12576 Şehir İçi Yollar, Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları, TS ISO 23599 Görme Özürlü veya Az Görenler İçin Yardımcı Mamuller-Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri, TS 13536, TS ISO 23599'un Uygulamasına Yönelik Tamamlayıcı Standart, TS ISO 23600 Görme ve İşitme Özürlüler İçin Yardımcı Mamuller-Yaya Trafik İşıkları-Sesli İkazlar ve Hissedilebilir Yüzeyler, TS 13622 Engelliler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Toplu Taşıma Sistemlerinde Erişilebilirlik Gereklileri, TS 13882 Yaya Yürüme Yüzeylerinin Sınıflandırma Kuralları-Temel Gereklilikler ve Değerlendirme Yöntemleri.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği doğrultusunda yapılan çalışmalarımız: İlgili idare erişilebilirlik mevzuat ve standartlarında getirilen hükümlere uymakla ve bunları uygulamakla yükümlüdür. Sahanlık, kat sahanlığı, ara sahanlık, merdiven, asansör, kapı ve koridor ölçüleri, rampa eğimleri, genişlikleri ile korkuluk ve küpeşterler gibi bina içi erişimle ilgili mekânların ölçüleri ve bu yönetmelikte

belirtilen ölçülerden az olmamalıdır; az olmamak üzere erişilebilirlik standartlarına uygun olarak düzenlenir. Yapıların çevrede erişilebilirlik standartlarına uygun yönlendirme, bilgilendirme ve işaretlemelerin yapılması zorunludur. Ayrıca, ilgili idare yönetimin koşulları göz önünde bulundurularak engellilerle ve yaşlılarla ilgili gerekli önlemleri almaya yetkilidir. Biz de uygulamalarımızda bütün bu sayılanları dikkate alarak imalatlarımızı yürütmeye çalışıyoruz.

Hakeza, yaptığımız konut projelerinde oyun alanları da oluşturuluyor. Bu oyun alanlarına ulaşmaları ve oradaki oyun gruplarını kullanmalarını kolaylaştırarak projeler üretilmektedir.

Bina girişlerinde engelli erişimine yönelik, az önce saydığım, standartlara uygun imalatlarımız yürütülmektedir. Buradaki slaytımızda da konuta ulaşımında yerdeki işaretlemeler, tutunarak yürüme ve eğimin istenen standartta olmasıyla ilgili idarelerimizce yapılmış proje ve uygulaması görülmekte.

Yine, hakeza, aynı görüntü. Eğitim alanının olmadığı yerde asansörler de ulaşımı sağlamak için kuruluyor.

Merdivenlerin her iki tarafına engelliler için TS erişilebilirlik standardına uygun korkuluk ve küpeşte yapılması ve ayrıca sahanlık ve merdiven döşemelerinde ve kaplamalarında da standartlara uyulması zorunludur.

Asansörlere, bina girişlerinden itibaren erişilebilirlik standartlarına uygun engelsiz erişim sağlanması zorunludur. Asansörler erişilebilirlik standartlarına uygun gerekli donanımlara sahip olmak zorundadır; bunlarda sesli ikazlar, yer işaretleri uygulanarak yapılmaktadır.

Kapılarda eşik yapılmaz; eşik yapılma zorunluluğu olursa bunlarla ilgili gerekli tedbirler alınmaktadır.

Bu örneğimizde de iş hanı, büro, alışveriş merkezlerinde engelliler için düzenlenen alanlar görülmekte.

Buradaki slaytımızda da yine, yönetmeliklerin saydığı hükümler var. Zamandan kazanmak için burayı geçiyorum efendim, sunumumuz bütün vekillerimize de dağıtıldı.

Otoparklar bina girişlerine engellilerimiz için yakın bir şekilde ve kullanımına rahat ulaşabilecekleri şekilde düzenlenmekte.

Hissedilebilir yüzeyler sol taraftaki görüntüde de görüldüğü gibi sosyal konut projemiz içerisinde düzenlenen yürüme yolları üzerinde engelli vatandaşlarımızın rahatlıkla yürüyebileceği işaretlemeler yapılmaktadır.

Engelli vatandaşlarımızın, az önce belirttiğim gibi, müracaatları e-devlet üzerinden temin edilerek bankalara kadar gitmeleri gerekmemektedir. Bizimle sözleşme yaptıktan sonra borçları bitince tapularını almak isteyen engelli vatandaşlarımız yine e-devletten müracaatlarını yaparak bankaya, bankadan idaremize gelen bilgilendirmeden sonra tekrar banka ve tapuya e-devlet kapısı üzerinden gidiyor, tapuda işlem hazırlandıktan sonra engelli vatandaşlarımızın cep telefonuna gelen mesajla tapu harçlarını yatırdıktan sonra adlarına tapuları çıkabiliyor efendim; tekrar tapuya kadar gidip gelmeleri ortadan kaldırılmış oluyor.

İdarelerimizce başlatılan sosyal konutlarda yüzde 5 kontenjan ayırıyoruz. Bu kontenjanlara engelli bireylerimizin yüzde 40 engelli olduğunu belirterek, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzden aldıkları kimlik kartı veya devlet hastanelerinden aldıkları sağlık raporuyla müracaat edebiliyorlar. Burada yüzde 5 kontenjanın neyi ifade ettiğini açıklamak istiyorum efendim: Şimdi, biz bir ilçemizde 100 konut yaptığımız zaman burada yüzde 5'ini engelli vatandaşlarımıza kontenjan olarak ayırıyoruz ama burada 4 engelli bireyimiz veya 5 engelli bireyimiz müracaat ettiğinde kuraya dâhil olmadan, kura çekilmeden hak sahibi olabiliyorlar ama bu 5 kontenjan için diyelim ki 8 müracaat var...

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - Gelir durumuna bakılmadan mı?

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Onu aktaracağım efendim. Bu bizim direkt engellilerle ilgili olan kısmı o koşullar bizim sosyal konutlara müracaat kısmında var efendim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sunumda var yani değil mi?

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Var efendim. Sorulara göre bilgilendirmeyi yapabilirim efendim.

Bu yüzde 5 kontenjan da -az önce söylediğim gibi- eğer 8 engelli bireyimiz müracaat etmişse bu 8 engelli bireyimiz arasından kura çekiliyor, 5 kontenjan kullanılmış oluyor, geriye kalan 3 engelli bireyimiz diğer müracaat sahipleriyle beraber tekrar bir kuraya tabi tutularak ikinci bir şans daha tanınmış oluyor. Daha önceki 250 bin konut projesinden yüzde 5 kontenjanla 12.500 kişi yararlanabilirken bu sayı 20 bin kişiye ulaşmış efendim. Bu da dediğim gibi, engellilerin tekrar bir kuraya dâhil edilmesiyle sağlanmış oluyor.

Arz ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı Sayın İhsan Çimen'e sözü veriyorum.

Siz de öncesinde ekibinizi, yanınızda gelen arkadaşları tanıtırsanız; geniş bir ekiple buradasınız.

Buyurun.

3.- Kültür ve Turizm Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanı İhsan Çimen'in, Bakanlık olarak engelli bireylere yönelik olarak yaptıkları çalışmalar ve uygulamalar hakkında sunumu

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Kültür ve Turizm Bakanlığı adına hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu önemli Komisyona bizi de davet ettiğiniz için teşekkür ediyorum.

Bizim ekibimiz biraz geniş Bakanlık olarak. Strateji Geliştirme Başkan Yardımcısı Süleyman Uğur Gür, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdür Yardımcımız Mehmet Demir, Daire Başkanı Filiz Berna Gültekin, Şube Müdürümüz de var; Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcımız Vildan Satık, Daire Başkanı Gökhan Köksal; Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcımız Bülent Gönültaş geldi. Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcısı Barış Uzunoğlu, Daire Başkanı Erdem Acır; Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığından da Şube Müdür Vekili Ayşe Yılmaz olarak buradayız.

Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak toplumun tüm kesimlerinin kültürel yaşama, sanata, bilgiye eşit şekilde erişimini temel bir hak olarak görüyoruz. Öncelikle, Bakanlığımız uhdesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesi kapsamındaki

dolu kadro sayımız yüzde 4,56'ya tekabül ediyor, 589 engelli personel Bakanlığımızda görev yapıyor. 2025 yılında Bakanlığımız bünyesine 18 engelli personel ataması yapmış bulunmaktayız. Bakanlığımıza bağlı hizmet binalarında erişilebilirlik standartlarını artırmak için binaların büyük bölümünde rampalar, kaydırmaz yüzeyler, Braille alfabesi içeren asansörler ve engelli tuvaletleri düzenledik.

Kütüphanelere geçmek istiyorum: Kütüphanelerde elektronik yayın haklarını halk kütüphaneleri aracılığıyla daha geniş kitlelere sunmak ve e-yayın faaliyetlerini desteklemek amacıyla e-kitap hizmeti vermeye başladık. "EKitabım" mobil uygulaması aracılığıyla zaman ve mekândan bağımsız binlerce e-kitaba erişebilmektedir. Kitap+ Projesi kapsamında 2025 itibarıyla 107 adet resimli çocuk kitabı kullanıcı hizmetine sunulmuştur. Halk kütüphanelerinde radyo frekansı ile tanımlama teknolojisi uygulanmaktadır; böylelikle engelsiz ödünç iade istasyonları kullanılmaktadır.

Sosyal katılımı güçlendiren, etkin kütüphane vizyonu ile hizmetlerimize devam etmekteyiz. Halk kütüphanelerinde okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığının kazandırılmasına yönelik kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler düzenlemekteyiz. Kütüphane yaz ve yarıyıl programları kapsamında özellikle engelli ve dezavantajlı çocukların okula hazırlanmalarını, tatil aralarında etkinliklerle eğitime devam etmelerini sağlıyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bu tüm Türkiye genelinde mi yapılıyor, yoksa pilot olarak mı?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Tüm Türkiye genelinde, pilot yaptığımız uygulamalarda kütüphaneleri belirteceğim.

Eve Teslim Kitap Projesi kapsamında eve bağımlı kullanıcı ödünç almak istediği kitabı telefon, internet veya bir yakını aracılığıyla kütüphane bildirmekte ve kitap eve teslim edilmektedir.

Bilgiye Erişimde Engelli Değilsiniz Projesi'yle Bakanlığımız tarafından görme engelli bireylerin bilgi hizmetlerinden yararlanmaları amacıyla 81'i il halk kütüphanesinde olmak üzere toplam 87 halk kütüphanesinde bu proje hizmete sunulmuştur. Bakanlığımızca sağlanan 75 adet gezici kütüphane aracılığıyla engelli bireyler de dâhil olmak üzere, yerleşik kütüphane hizmetinden yararlanamayan bireylere kütüphane hizmetleri sunmaktayız.

Konuşan Kitaplık Görme Engelliler Merkezinde 11 ses kayıt stüdyosunda kitapları seslendirmekteyiz. TÜBİTAK tarafından düzenlenen, Kuramdan Uygulamaya: Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Kapsayıcı Kütüphaneler Projesi Eğitim Programı 9-13 Eylül 2024 tarihleri arasında kütüphane personelinin özel gereksinimli çocuklara hizmet sunma konusundaki bilgi ve becerilerinin, yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilmiştir. Bunun dışında, değişik tarihlerde 5 adet Erişilebilir Kütüphaneler Çalıştayı düzenledik. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından da 20'den fazla halk kütüphanenize erişilebilirlik belgesi verilmiştir engelli erişimi kriterleri çerçevesinde.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, saygıdeğer katılımcılar; müzelerimizin de herkes için erişilir hâline getirilmesi, kültürel ve sanatsal etkinliklere eşit katılımın teşvik edilmesi toplumsal belleğin güçlendirilmesi ve refah seviyesi yüksek bir toplumun oluşturulmasına katkı sunması bakımından büyük önem arz etmekte bizim açımızdan. Bakanlığımıza bağlı müzelerde işitme, görme, fiziksel ve zihinsel engelli ziyaretçilerin müzelerden yararlanma imkânının artırılmasına yönelik çalışmaları sürdürüyoruz; bunlar için Sanal Müze uygulamamız var, 2020 yılında bunu hizmete aldık.

Mobil sesli rehberlik bileti ile Müzelerin Sesi uygulaması, müze gişelerinden satın alınabilmektedir ve aktif hâle getirilmektedir. Müzelerde sergilenen eserlere ait sesli anlatım veya işaret dili videolu içeriklere erişimi bu şekilde sağlıyoruz. Engelsiz MüzeKart hizmetlerimizle engelli kimlik kartı ya da güncel raporuyla birlikte Bakanlığa bağlı 350'yi aşkın müze ve ören yerine girişler ücretsiz olup T.C. vatandaşı olmak şartıyla 1 kişi refakatçi eşlik edebilmektedir engellilerimize.

2021 yılında yayınlanan ve 85 bin adet basılan "Biri Arkeolog mu Dedi?" adlı hikâye kitabımızın görme ve işitme engelli çocuklara yönelik seslendirmeli ve işaret dili anlatımlı videoları hazırlanarak "web" sitesinde paylaşılmıştır.

Görme engelliler için müze eğitimi projemiz Ankara'da Anadolu Medeniyetleri Müzesinde hizmete geçirilmiştir. Dezavantajlı öğrencilere yönelik müze bahçesine, sergi salonlarına ve eğitim atölyesine rampalar yerleştirilmesiyle başlanmış, bedensel engelli öğrencilerin müze salonlarının daha rahat gezebilmeleri sağlanmıştır. Bu girişimlerin ardından müze eğitim programları işitme ve görme engelli öğrencilere yönelik olarak da geliştirilmiştir ve her yıl bunu geliştirmeye çalışıyoruz.

Anadolu Medeniyetleri Müzesinde yürütülen bir başka görme engellilerin müzelere erişim projesi Bongo Art Project koordinatörlüğüne ve farklı sektörlerden destekçilerle hayata geçirilmiştir. Bununla ilgili eğitim atölyesinde çeşitli eğitimler veriyoruz. Çocuk kütüphanesi, Neolitik yaşam, duvar resmi, sikke, seramik, tablet ve restorasyon, konservasyon atölyeleri ile çocuklarının ürettikleri eserlerin sergilendiği sergileme alanları hayata geçirilmiştir. Görme engelli ziyaretçileri için hazırlanan özel alanlara Masal Atölyesi de eklenmiştir. Müzede sergilenen 22 eser üç boyutlu olarak taranıp yeniden boyutlandırılarak yerleştirilmiş, eserlerin alt kısımlarına Braille alfabesiyle yazılmış açıklamalar eklenmiştir. Eserlere dair sesli betimlemeler tabletler üzerinden erişilebilir hâle getirilmiş ve her eserin yapılmış olduğu malzemeye ait -ahşap, metal, pişmiş toprak, taş, fildişi olabilir- örnek numuneler sunulmuştur. Müze eğitim atölyesinde ayrıca sikke, kil tablet, restorasyon, duvar resmi, Neolitik yaşam atölyeleri de bulunmakta olup bu atölyelerde zihinsel engelli, serebral palsili, bedensel engelli ve üstün yetenekli çocuklar gibi farklı engelli gruplara yönelik çeşitli eğitim programları uygulamaktayız.

Engelsiz Müze Projesi Batman Müzesinde hayata geçirilen projeye görme engelli ziyaretçiler için yapılan bölümde müzedeki ünik eserlerin mulajları bulunmakta, görme engelli ziyaretçiler bu mulajlara dokunarak eserin boyutu ve şeklini kavrayabilmektedirler. Eserin önünde bulunan kulaklık sayesinde eser hakkında sesli bilgilendirme alınabildiği gibi, aynı zamanda Braille alfabesiyle yazılmış tanıtım yazısıyla eser hakkında bilgilere ulaşabilmektedirler.

Özel gereksinimli çocuklar için hazırlanan özel eğitim programlarında Aile ve Sosyal Hizmetler İl müdürlükleri, İl millî eğitim müdürlükleri ile müzelerimiz ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerimiz koordinasyonunda eğitim ve farkındalık çalışmalarımız gerçekleştirilmektedir. Eser mulaj ve kopyalarıyla dokunma yoluyla deneyimleme... Adana Arkeoloji Müzesinde sergilenen eserlerin görme engelli vatandaşlar tarafından algılanmasını kolaylaştırmak amacıyla eserlerin minyatür kopyaları hazırlanmıştır.

Özel gereksinimli çocukların rehabilitasyon ve rekreasyonları için sanat ve beceri eğitimleri projesine dair Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Fiziksel Engelliler Vakfı arasında iş birliği protokolü çerçevesinde Kahramanmaraş ve Hatay illerinde ve çevrelerinde ikamet eden özel gereksinimli çocukların güçlü ve bağımsız bireyler olmalarını destekleyecek çalışmalar yapmak, özel gereksinimlerine uygun eğitim veya rehabilitasyon uygulamalarıyla psikososyal gelişimlerini desteklemek, yaşam becerilerinin yükseltilmesine sağlamak için sosyal ve fiziksel açıdan toplumla bütünleşmelerini sağlamak ve toplumsal üretime katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla bu protokolü beraber yürütüyoruz.

Bazı yerleri geçiyorum Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, saygıdeğer katılımcılar; Çanakkale Tarihî Alanı'mızda her yıl yaklaşık 2,5 milyon ziyaretçi ağırlanmakta; millî hafızamızın en önemli mekânlarını koruyan ve gelecek nesillere aktaran bir alandır burası. Bu nedenle, engelli ziyaretçimizin tarihî alandaki tüm tecrübeye erişimini güçlendirmek amacıyla burada engelsiz projeler gerçekleştirdik. Engelsiz müze tesislerimiz kapsamında Kilitbahir ve Seddülbahir Engelsiz Müzesi ile Çanakkale 1915 Hilal-i Ahmer Hastane Müzesi'nde engelli asansör uygulaması ve Çanakkale Destanı Tanıtım Müzesi'nde engelli bireyler için rampa ve asansör sistemleri, tüm noktalarımızda engelli sandalyelerimiz ve engelli araç şarj istasyonlarımız bulunmaktadır ve tarihî alanda etkinlikler ile müze yerlerine giriş engelli bireylere ücretsizdir.

Bigalı Kalesi ve Seddülbahir Kalesi'nde devam etmekte olan restorasyon ve işlevlendirme çalışmaları da engelli dostu olarak tasarlanmıştır.

Erişilebilir bir tarihî alan için mümkün olan ziyaret noktalarında yürüyüş rampaları yapılmaktadır. Tarihî alanda birçok alanda, birçok noktada erişilebilirlik için uygun WC'ler mevcuttur. Tarihî alanın tekerlekli sandalyeyle gezilmesi mümkün olan noktalarında ziyaretçilere tekerlekli sandalye hizmeti verilmektedir. Yine, akülü tekerlekli sandalyeler için birçok ziyaret noktasında şarj ünitelerimiz bulunmaktadır.

Çanakkale Tarihî Alanı'mızda bazı sesli kitaplar mekân ve donanım engeli olmadan ücretsiz dinlenebilmektedir. Çanakkale Tarihî Alanı'mızın "web" sayfasında yer alan Engelsiz Erişim bölümünde işaret diliyle Çanakkale Muharebeleri anlatılmaktadır. Braille alfabetiyle hazırlanmış Gelibolu Tarihî Alan Gezi Rehberi, Gelibolu Tarihî Alan Ziyaret Adabı ve Çanakkale Destanı Tanıtım Merkezi kitapçıkları bulunmaktadır.

Kapadokya Alanı'nda da engelli ziyaretçilerimizin mekânlara güvenli ve rahat erişimini sağlamak amacıyla çeşitli düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında da genel provalarına her hafta okullar davet edilmekte, öğrencilere provalar izletilmektedir; özellikle dezavantajlı okullarla iletişim kurulmakta ve engelli öğrenciler de davet edilmektedir.

Otopark alanlarımızda engelli vatandaşlarımız için ücretsiz otopark hizmeti sağlanmaktadır. Vatandaşların mekânlarımızda rahatça dolaşabilmesi için engelli rampaları yapılmıştır. Ana Salon'da 24, Mavi Salon'da 18, Tarihî Salon'da 12 kişilik engelli vatandaşlar için yer ayrılmıştır ve bu alanlardan bilet alan engelli vatandaşlarımız ücretsiz olarak faydalanabilmektedirler. Asansörlerde engelli bireylerin kullanımını kolaylaştırmak için kabartmalı sistemler bulunmaktadır, engelli tuvaletlerimiz mevcuttur ve kullanım kolaylığı sağlanmaktadır.

İstanbul Atatürk Kültür Merkezi etkinliklerinde iştirake engelli misafirlerimizin ihtiyaçlarına yönelik kulaklık desteği katılımcı sayısına göre temin edilmiştir. Türk Telekom Opera Salonu'nda 16 koltuk tekerlekli sandalyeli misafirler için ayrılmıştır; Tiyatro Salonu'nda 8 koltuk tekerlekli sandalye kullanan misafirlerimiz için ayrılmıştır. Engelli misafirimiz Biletinial Çağrı Merkezi'ni arayarak rezervasyon yaptırabilmektedir; koltukta oturmak isteyen engelli misafirlerimiz teşrifat görevlisi tarafından salon girişinde karşılanmakta, yerine kadar yardımcı olunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, saygıdeğer katılımcılar; Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bağlı kuruluşu olan Vakıflar Genel Müdürlüğümüz muhtaç aylığı hizmetiyle annesi ya da babası olmayan muhtaç çocuklar ile yüzde 40 ve üzeri engelli olan muhtaçlara mevzuata uygun koşulları sağlaması durumunda aylık bağlamaktadır. Türkiye genelinde bu hizmete ait kontenjan 7.500 kişiye, kişi başı verilen aylık miktarı Temmuz 2025 itibarıyla 7.326,40 TL'ye yükseltilmiştir. Bu hizmetten 2025 Ağustos ayı itibarıyla 3.220 engelli vatandaşımız yararlanmaktadır.

Bakanlığımız kültürel mirasın yaşatılması, toplumun her kesiminin kültürel yaşama erişimini artırmak amacıyla Yerel Yönetimlerin, Derneklerin ve Vakıfların Projelerine Yapılacak Yardımlara İlişkin Yönetmelik kapsamında 2024 yılında engellilere yönelik etkinlikler için toplam 37 projeye mali destek sağlamıştır, 2025 yılı için yapılan başvuruların değerlendirme süresi devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, saygıdeğer katılımcılar; Türk Dil Kurumumuz bünyesinde "sözlük erişilebilirliği" kapsamında Türkçe sözlük madde başlıkları seslendirilmiştir.

Türk Tarih Kurumumuz kütüphanesinde erişilebilirlik çalışmaları kapsamında görme engelli kullanıcılar için JAWS Ekran Okuma Programı bulunmaktadır; 18.446 dijital materyal erişime açılmıştır, 13.115 belge ve fotoğraf uzaktan erişimde mevcuttur. Bedensel engelli araştırmacılar tüm cihazları rahatlıkla kullanılabilmekte, gerektiğinde personel desteği sağlanmaktadır.

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığımızca Türk Masal Külliyesi Projesi kapsamında Türk masallarının derlendiği bir araştırma ve yayın projesi hayata geçirilmiştir. 81 ilimizden derlenen 6.266 masaldan 3.816'sının incelenmesi tamamlanarak internet adresi üzerinden 2.333 masal okuyucu erişimine açılmıştır ve aynı zamanda Masal Masal Türkiye ile Play Store ve App Store üzerinden indirilebilecek mobil uygulama oluşturulmuştur; seçilen 150 masal illerine ve türlerine göre seçilebilir.

Türk ve dünya çocuklarına Türk masallarını tanıtmak amacıyla Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, AKMB Çocuk Kanalı kurmuştur; Bakanlığımıza bağlı orkestra, koro ve topluluklar tarafından gerçekleştirilen tüm konser ve etkinlikler engelli vatandaşlarımızın kültürel hayata aktif katılımını desteklemek amacıyla ücretsiz olarak erişime açılmıştır.

Ayrıca, engelli vatandaşlarımız Bakanlığımıza bağlı Ankara, İzmir ve Erzurum Resim ve Heykel Müzelerini ücretsiz olarak ziyaret edebilmektedirler.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle her yıl çeşitli temalı etkinlikler düzenlemekteyiz; Klasik Türk Müziği Korusu, Devlet Türk Halk Müziği Korusu, Türk Dünyası Müzik Topluluğu konserleri düzenlenmektedir.

Ankara Kültür Yolu Festivali kapsamında ise 24 Eylül 2025 tarihinde Engelsiz Yaşam ve Rehabilitasyon Merkezinde Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korusu tarafından özel bir etkinlik gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nde 9 Nisan-4 Mayıs 2005 tarihleri arasında 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü vesilesiyle otizmli sanatçımız Remzi Yılmaz'ın eserlerinden oluşan "Sessizliğin Yankıları" sergisi sanatseverlerle buluşturulmuştur.

Devlet Opera ve Baleminin tüm sahnelerinde engelli vatandaşlarımıza ücretsiz temsil uygulaması sürmektedir; 2025 yıl içerisinde toplam 5.206 engelli vatandaşımız ücretsiz temsil imkânımızdan faydalanmaktadır. Engelli bireylerin sahne sanatlarına erişimini güçlendirmek amacıyla sesli, betimlemeli temsiller yapılmaktadır.

Devlet Tiyatroları, engelli bireylerin tiyatroya erişimini güçlendirmek amacıyla çeşitli kapsayıcı uygulamalar üretmektedir. 2024-2025 sezonunda toplam 17.256 engelli vatandaşımız ücretsiz olarak tiyatroyla buluşturulmuştur.

Sayın Başkan, bazı yerleri geçiyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, biz de takip ediyoruz burada sunumlardan, zaman kısıtımız var.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Mikrofonda Tiyatro Projesi Ankara Küçük Hanımlar Küçük Beyler Uluslararası Çocuk Tiyatroları Festivali kapsamında gerçekleştirilmiştir. Mikrofonda Tiyatro Projesi'yle görme engelli çocuklarımızın tiyatroyla buluşması sağlanmıştır.

Ayrıca, Bakanlığımız sinema alanında da Puruli Kültür Sanat Derneği tarafından düzenlenen Engelsiz Filmler Festivali'ni desteklemeye devam etmektedir. Bu festival, ülkemizde işitme ve görme engelli bireylerin sinemaya erişimi açısından öncü ve model bir çalışma niteliğindedir.

2023-2025 yılları arasında engelli bireyleri hedefleyen toplam 9 projeye mali destek verilmiştir.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sunumda iyi ama biraz uygulamada da inşallah böyledir. Sahada, ziyaretlerimizde inşallah sunumda dediğiniz şeyleri görürüz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - İnşallah.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bazı yerlerde görüyoruz; evet, Kültür Yolu Festivali...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Sayın Başkanım, hepsini aktif olarak takip ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sunumda her şey mükemmel görünüyor şu an.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuz 2019'da bir çalıştay düzenledi ve bunu kamuoyuyla paylaştı; sonuç bildirisi Mart 2019 tarihinde Cenevre'de gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komisyonunun 20'nci Oturumunda verilen yanıtlar arasında tam metin olarak yer almıştır.

RTÜK Medya ve Çocuk Dergisi Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından çocuklara medya okuryazarlığı farkındalığı ve bilinci kazandırmak amacıyla, 9 yaş ve üzeri çocukları hedefleyen RTÜK Medya ve Çocuk tam erişilebilir olarak yayımlanmaktadır. İşaret dili çevirisi, ayrıntılı altyazı çevirisi ve sesli betimlemesi de yapılan dergi, her yıl 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde engelsiz erişim versiyonunu kamuoyuyla paylaşmaktadır.

Turizm alanında da Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'in uygulanmasına dair tebliğ kapsamında erişilebilirlik ve engelli bireylere yönelik düzenlemeler yer almaktadır. Bakanlığımızın ücretsiz girişli halk plajlarımızda girişler ve temel ihtiyaçlar tamamen ücretsizdir. Halk plajlarında engelli tuvaleti, binalara giriş ve denize ulaşım için engelli rampaları, hissedilebilir yüzey uygulamaları gibi engelli erişimine uygun imalatlara yer verilmektedir.

Turizm sektöründe Türkiye Çevresel ve Kültürel Sürdürülebilirlik Programı kapsamında, özel ihtiyaçları olan kişilere erişim ve bilgi sağlama yükümlülüğü programın herkes için erişim kriteriyle sağlanmaktadır.

Kültür merkezlerimizde de Bakanlığımızla yapılmakta olan kültür merkezlerinde de projeleri güncel yönetmelikler doğrultusunda engelli erişimine uygun şekilde projelendiriyoruz ve uyguluyoruz.

Ayrıca, Bakanlığımıza bağlı Yunus Emre Enstitüsü de 70'e yakın ülkede 90'dan fazla yurt dışı temsilciliğiyle faaliyet gösteren Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri engelli bireylere yönelik birçok faaliyet gerçekleştirmektedir.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, saygıdeğer katılımcılar; Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak müzelerimizden öğren yerlerimize, kütüphanelerimizden sahne sanatlarımıza kadar tüm hizmetlerimizde erişilebilirliği artırmak için kararlılıkla çalışıyor; ücretsiz giriş şartları, sesli rehberlik uygulamaları, işaret dili destekli etkinlikler ve özel farkındalık programlarımızla kapsayıcı bir kültür politikası yürütüyoruz. Sanatın birleştirici ve iyileştirici gücüne inanıyor; opera, bale, tiyatro ve konserlerimizde fiziksel, işitsel ve görsel erişim imkânlarını güçlendirerek kimseyi kültür hayatının dışında bırakmamayı temel ilke ediniyoruz.

Teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyorum.

Devlet Tiyatrolarında çalışan engelli sanatçımız var mı ya da işte, Bakanlığa bağlı alanlarda? Hangi kategorilerse, sadece tiyatro değil, diğer kategorilerde de var mı sanatçılarımız?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Sayın Başkanım, Devlet Tiyatrolarında yok fakat Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünde var, uygun görürseniz yazılı olarak sayısını bildirebiliriz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, o rakamları da biz alalım. Koro, bale vesaire de var herhâlde?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Evet, hepsinde var; opera var, tiyatro. Yani bunlarda, tiyatrodan engelli yok, operada da yok, Güzel Sanatlarda var fakat sayıyı bilmiyorum, korolar da Güzel Sanatlara bağlı olduğu için onların sayısını alacağım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Evet, şimdi de güçlü bir kadroyla gelmiş diyeyim Başkanlarım, hoş geldiler. Ankara Şoförler Odası Başkanımız da var.

Mehmet Yiğiner Başkanımıza söz veriyorum, ayrıca heyetinizi de tanıtırsanız.
Teşekkür ediyoruz, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) Genel Başkanı Mehmet Yiğiner'in, TŞOF olarak yapacakları sunuma ilişkin açıklaması

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Sayın Bakanım, milletvekillerim, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygı, sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

Mehmet Yiğiner, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu Genel Başkanıyım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ercan Başkan da var.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Evet, arkadaşlarımı da tanıtacağım. Ercan Soydaş, Federasyonumuzun Yönetim Kurulu üyesi, aynı zamanda Türkiye Halk Otobüsleri Birliğinin de Başkanı; Murat Yılmaz, Ankara Minibüsçüler Esnaf Odası Başkanımız; İlyas Aktürk, Ankara Servis Aracı İşletmecileri Esnaf Odası Başkanımız; İsmail Doğan da bizim sunumu yapacak arkadaşımız, Federasyonumuzun hukuk danışmanı.

Çok fazla katkı sunamayacağız, onun sebebi de mali ve fiziki problemlerden dolayı ki daha sonra da anlatabiliriz. Bizler çok fazla, yaptığımız işlerden, özellikle otobüslerde bu yapılan desteklerden dolayı, engellilerin yaşamını kolaylaştırmalarından dolayı... Yani kamudan ciddi anlamda destek alamadığımız için çok fazla da bir şey çıkmayacak ama beş dakikalık sunumumuz var.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tam Mehmet Başkanlık; evet, özü sözü bir. "Bu konuda çok sıkıntılarımız var." diyorsunuz aslında, ben öyle anlıyorum çözüm bekleyen konularımız, başlıklarımız var diye.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Tabii, çözeceğimiz problemlerimiz var.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, o zaman İsmail Doğan'ın mikrofonunu açıyoruz.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR (Devam)

4.- Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) Hukuk Müşaviri İsmail Doğan'ın, engelli bireylerin özel ve kamu toplu taşıma sistemlerini kullanımıyla ilgili yasal düzenlemeler, getirilen yükümlülükler, kamu desteği talepleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU HUKUK MÜŞAVİRİ İSMAİL DOĞAN - Federasyonumuz 4 Nisan 1953 tarihinde kurulmuş olup Anayasa'nın 135'inci maddesinde tanımlanan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu, aynı zamanda kamu tüzel kişisidir. 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na göre faaliyetini sürdürmektedir. Federasyonumuz, il ve ilçelerde kurulmuş 697 oda, 584 bin 834 üye, yaklaşık 1,5 milyon çalışanı bulunan en büyük yaygın ve köklü sivil toplum kuruluşlarından birisidir.

5308 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi gereğince, sürücü koltuğu hariç 9 veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur. Sürücü koltuğu hariç 9 veya daha fazla koltuğu bulunan şehir içi özel ve toplu taşıma araçlarından ayakta yolcu taşıyanların engellilerin erişilebilirliğine uygunluğu yönünde çok önemli bir sorun bulunmamaktadır ancak, sürücü hariç 9 ve 16 arası koltuğu bulunan minibüs türü araçların engelli erişimine uygun hâle getirilmesi için aynı kanunun geçici 3'üncü maddesinde 18 Kasım 2014 tarihinden sonra üretilen ve şehir içi yolcu taşımacılığında kullanılan araçların engellilerin erişimine uygun olmaması hâlinde belediyelerce çalışma ruhsatı ve izin verilemeyeceği hükmü getirilmiştir.

Geçici 3'üncü maddesi 1'inci fıkrasıyla da 7/7/2018 tarihine kadar süre verilmiş olup bu süre 7/7/2026 tarihine kadar uzatılmış, konu Anayasa Mahkemesine taşınmış ve mahkemenin 22 Haziran 2023 tarihli 2022/110 esas, 2023/115 karar sayılı Kararı'yla geçici 3'üncü maddenin 6'ncı fıkrasında yer alan "Süreye ilişkin..." cümlesi iptal edilmiş olup bir kanun düzenlemesi yapılmamıştır. Mevcut durumda esnafımız araçların engelli erişimine uygun olmaması nedeniyle birçok belediyenin güzergâh izin belgesi vermemesinden dolayı mağdur olmaktadır.

Minibüs türü araçların engelli erişimine uygunluğu çoğu araçlarda mümkün olamamıştır. Şöyle ki: 5378 sayılı Yasa'da üretilen araçların engelli erişimine uygun olması şartı mevcut iken 6518 sayılı Kanun'la yeni üretilcek araçların engellilerin erişimine uygun olması zorunluluğu kaldırılmıştır. Bu durumda, araçlarının engelli erişimine uygun hâle getirilmesi için esnafımız üretim sonrası araçlarını tadilat yaptırmak zorunda kalmaktadır ancak, yüksek tabanlı araçların engellilerin erişimine uygun hâle getirilmesi neredeyse imkânsızdır.

Bu konuda Sanayi Genel Müdürlüğü'nün 5 Nisan 2013 tarihli yazısında ülkemizde halihazırda belediyelerce toplu taşıma amaçlı olarak kullanılan çoğu belli bir yaşın üzerinde minibüs, midibüs, dolmuş ve benzeri tabir edilen araçların engelli erişimine sunulması için yapılan tadilatların araç güvenliğini kökten etkileyerek engelli vatandaşın yanı sıra diğer yolcuların da güvenliğini tehlikeye atma riski bulunduğu, araçlardan koltuk sökülmesiyle de 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'ndaki araç kategorilerinin değişeceğini ve 5378 sayılı Kanun'la çelişkili durumu ortaya çıkacağını, TSE tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda bu tür araçların tadilat projelerinin onaylanmasının mümkün olmayacağı ve toplu taşıma hizmetlerinde kullanılamayacağı, bunun da ülkemiz toplu taşımacılık sisteminin sadece M3 kategorisi sınıf I veya sınıf II araçlarla yenilenmesine yönelik bir değişim ve dönüşüm yaşanmasını zorunlu hâle getireceği, ekonomik açıdan ise toplu taşıma hizmetinde kullanılması mümkün bulunmayan atıl araç parkı oluşturabileceği ifade edilmektedir.

16 Temmuz 2010 tarihli Otomotiv Sanayi Derneği raporunda, eski araçlarda yapılacak tadilatın ve bunun karmaşıklığının yaratacağı can ve mal güvenliği sorunları nedeniyle tavsiye edilmediği belirtilmiştir.

5378 sayılı Kanun'un geçici 2'nci maddesi gereğince, mevcut kaldırılmaların engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirileceği hükmü mevcutken şu ana kadar çoğu kaldırılmaların engellilerin erişilebilirliğine uygun hâle getirilmediği görülmektedir. Bu sebeple, araçlar engelliler için erişilebilir hâle getirilse bile kaldırılmalar erişilebilirliğe uygun olmadığı için yaşanan sorunlar çözüme kavuşmayacaktır.

Diğer taraftan, engelli vatandaşlar ücretsiz taşıma kapsamında olan otobüsleri tercih etmekte, zaten minibüsle yolculuk yapmamaktadırlar.

Engelli bireylerin taşınmasını reddeden veya uygunsuz davranışta bulunan sürücülere yönelik disiplin ve denetim süreçleri diğer üye esnaf ve sanatkârlarda olduğu gibi 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu kanunun madde 24 hükümleri uyarınca odalara kayıtlı esnaf ve sanatkarların mesleki faaliyetlerinde kamu düzenine, ahlaka, meslek onuruna ve hizmet gereklerine aykırı davranışları disiplin suçu sayılmakta olup bu tür fiiller hakkında Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliklerinin Disiplin Kurulu tarafından işlem yapılmaktadır.

Kurumumuz bünyesinde vatandaşlarımız talep, öneri, şikâyet ve memnuniyet bildirimlerini telefon yoluyla ulaşarak, ya da kurumsal e-posta adresimiz üzerinden veya resmî internet sitemizde yer alan bildirim formları aracılığıyla geri bildirimde bulunabilmektedirler.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Soracağım sorulardan biriydi.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU HUKUK MÜŞAVİRİ İSMAİL DOĞAN - Çözüm önerileri: Şehir içi özel toplu taşıma araçlarının engelli erişimine uygun hâle getirilmesi için esnafa ek bir maliyet yüklenmektedir. Bu maliyetin sadece esnaf tarafından karşılanmasının istenmesi yerine kamu tarafından karşılanmasının uygun olacağı, büyük oranda engelli erişimine uygun hâle getirilen şehir içi toplu taşıma araçlarında engelli vatandaşlarımız ücretsiz olarak faydalandığından ve mevcut minibüs tarzı araçların fiziken engelli erişimine uygun hâle getirilmesinin mümkün olmadığından bu tip araçlarda engelli erişim zorunluluğunun aranmamasının uygun olacağı, belediyelerin kendi sınırları içinde toplu taşıma hizmeti sunan araç türlerini değerlendirerek erişilebilirlik açısından teknik olarak uygun olan araç tiplerini belirlemesi, belediyelerin metro, otobüs türü araçlarının çalışmadığı hatlarda belirli sayıda engelli erişimine uygun araç bulundurması, engelli erişimine uygun hâle getirilen araç alımlarında araçların ÖTV ile KDV'den muaf tutulması, yüksek maliyetli dönüşümler için teşvik, vergi muafiyeti ve teknik destek sağlanması hâlinde mevzuatın amacına uygun olarak erişilebilirlik ilkesi korunurken, yerel yönetimlerin bölgesel koşulları ve teknik imkânları çerçevesinde uygulamada esneklik sağlanmış olacaktır.

Teşekkür ederiz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Başka ekleme yapmak isteyen Başkanlarımız var mı acaba?

Kayıtlara da geçeceği için burada, aslında biz sırayla söz verebiliriz üç Başkanımıza da; böyle kısa kısa, katkılarını alalım. Ercan Bey, buyurun.

5.- Ankara Şehiriçi Özel Halk Otobüsleri Esnaf Odası Başkanı Ercan Soydaş'ın, engelli bireylere yönelik hizmetleri, kamu desteği talepleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

ANKARA ŞEHİRİÇİ ÖZEL HALK OTOBÜSLERİ ESNAF ODASI BAŞKANI ERCAN SOYDAŞ - Sayın Bakanım, değerli milletvekillerim, kamu kurumlarının değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de toplu taşıma araçlarından şehir içi özel halk otobüslerinin neredeyse yüzde 95'i şu anda engelli erişimine uygun hâle geldi biliyorsunuz. Türkiye'de bir de ücretsiz hizmet yaptırılan tek özel sektörüz, engelli vatandaşlarımıza ücretsiz hizmet veriyoruz.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - "Toplu taşıma araçlarında yüzde 95..." dediniz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Özel halk otobüslerinin...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - "Özel halk otobüsü" dedi.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - "Toplu taşıma" dediler.

ANKARA ŞEHİRİÇİ ÖZEL HALK OTOBÜSLERİ ESNAF ODASI BAŞKANI ERCAN SOYDAŞ - Toplu taşıma...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - "Özel halk otobüsü" dedi ama işte...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - "Özel halk otobüsü" dedi.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - Tamam, şimdi oldu.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yok, dedi ama.

ANKARA ŞEHİRİÇİ ÖZEL HALK OTOBÜSLERİ ESNAF ODASI BAŞKANI ERCAN SOYDAŞ - Söyledim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yok, özel halk otobüsleri, Başkan da Özel Halk Otobüsleri Odasının...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Oda Başkanı.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet.

ANKARA ŞEHİRİÇİ ÖZEL HALK OTOBÜSLERİ ESNAF ODASI BAŞKANI ERCAN SOYDAŞ - Şimdi, engelli vatandaşlarımız ve 65 yaş üzeri vatandaşlarımızın dışında 22 farklı gruba ücretsiz hizmet veriyoruz; dolayısıyla, kamu kurumları engelli vatandaşlarımızın topluma kazandırılması için veya sosyal hayata adapte olabilmeleri için yapabildikleri yatırımları, yenilikleri... Biz özel sektör olduğumuz için bireysel olarak esnaflarımız bu işi yapıyorlar ve sadece yolculuk gelirleriyle yapıyorlar, az önce Federasyonumuzun sunumunda da kamu desteği istenmesindeki amaç buydu. Bir kanunla, işte "Bunu engelliye uyumlu hâle getirin." demekle işte getirilemiyor maalesef ki Minibüsçüler Oda Başkanımız da burada, o da açıklayacaktır.

Efendim, halk otobüsleri olarak Türkiye'de tek ücretsiz hizmet yapan özel sektörüz ve engelli bireylerimizin topluma kazandırılması konusunda tabii ki biz de mutlu oluyoruz ama yaşadığımız bir sorun daha var, engelli ve hasta ayırımı yapamıyoruz artık Sayın Bakanım çünkü parça parça, kısmi engeli olan vatandaşlarımız da biliyorsunuz yüzde 40'ı aldıktan sonra engelli kategorisine dâhil oluyorlar ve hasta ile engelli ayırımı artık yapılmadığı için de ki devlete de ciddi bir yük getiriyor bu, bunun da

yapılması gerekiyor. Biz işin toplu taşıma kısmındayız ama devletin birçok kurumunu da bu etkiliyor, hatta engelli vatandaşlarımız için açılan KPSS sınavlarına da girebiliyor bu vatandaşlarımız. Aile Bakanlığımız da bu konuda biraz dertli anladığım kadarıyla ve şöyle üzülererek söylüyorum: Aile Bakanlığımız engelli vatandaşlarımızla, yaşlı vatandaşlarımızla ilgili diğer özel sektörlerden rehabilitasyon hizmetleri alıyor; işte, evde bakım hizmeti, temizlik hizmeti gibi ve bunların ücretini birebir ödüyor ama Bakanlığın bizim esnafımıza aylık ödediği para maalesef iki günlük ücretsiz taşımayı bile karşılamıyor ve bu otobüsler, Ankara'dan örnek vereyim, günlük ortalama 1.000 kişi taşıyor, bunun 300'ü ücretsiz seyahat kapsamında. Aile Bakanlığı gayret ediyor, inşallah bu gelir destekleri... Veya özellikle biz, gelir durumuna göre ücretsiz taşıma hakkı verilsin istedik ama engelli vatandaşlarımızla ilgili bizim tek derdimiz, hasta ve engelli ayrımı yapılmalı mutlaka ve esnaflarımıza taşıdıkları kişilerin, verdikleri hizmetin karşılığı ödenmeli diyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ankara Minibüsçüler Odası Başkanımız Murat Bey, buyurun.

6.- Ankara Minibüsçüler Esnaf Odası Başkanı Murat Yılmaz'ın, minibüsçülerin engelli erişimiyle ilgili sahada karşılaştıkları sorunlar ve talepleri hakkında sunumu

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Sayın Başkanım, Genel Kurul üyesi katılımcılar, hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - 2 Ankara Vekili de burada şu anda.

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Diğer taraftan, biraz önce Ercan Başkanım da Federasyon Genel Başkanımız da açıkladı engelli rampasıyla ilgili sıkıntı ve problemlerimizi ama Türkiye genelinde 91 bin tane minibüsle bu mesleği icra ediyoruz, Ankara'da 2.231 tane aracımız var.

Yalnız, burada, ben sadece bir tane konuya değinmek istiyorum: Kanun maddesiyle düzenlenen uygulamaların sahada mümkün olmadığını minibüsçü camiasında bizler yaşadık, bunu daha önce de Başkanım, size ifade etmişim bir toplantıda. Şu anda Ankara'da veya Türkiye genelinde alçak tabanlı araç üretimi yok, bir tane markada var. Diğer taraftan, Federasyonumuz açıklama yaptı, aldığımız araçlara daha sonra tadilat yaptırmak zorunda kalıyoruz.

Diğer taraftan, Ankara'yla ilgili söylüyorum özellikle, cadde ve sokaklarımızın minibüslerde engelli erişimine imkân vermediği, diğer taraftan da kaldı ki minibüslerde engelli taşımacılıkla ilgili mekanizmanın mümkün olmadığıyla ilgili raporlar da var.

Bu konuyla ilgili, bu engelli erişimiyle ilgili, tabii ki hepimiz engelli adayız, hepimiz olabiliriz orada bir sıkıntı veya problemimiz yok ama belediyeler bunları ücretsiz taşımayla zaten gerçekleştiriyorlar. Bu konuda da minibüsçülüğün engelli erişimiyle ilgili muaf tutulmasını rica ediyoruz sizlerden.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, sağ olun.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Ben bir söyleyebilir miyim burada?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tabii, buyurun.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Mesela, kaç tane engelli aracı rampası var bizde? Var mı 200-250?

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Şu anda Ankara'da 2.231 tane araç var Başkanım, 200 tane...

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Engelli rampası olan...

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - 200 tane, engelliyle ilgili erişilebilir durumda.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Var ama kaç tane binen?

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Şu an...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yüzde 10.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Yok, şimdi yüzde 10'u var da benim anlatmak istediğim burada şu: Yıllardır bu yapıldı...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Mikrofona basarsan Başkanım, kayda girmesi için.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Benim burada dikkat çekmek istediğim konu şu:

Şimdi, mevcutta bir zorlama oldu, ruhsatlar verilemedi bir müddet ve bazı arkadaşlarımız da araçlarını yüksek tabanlı olduğu hâlde engelliye erişimli hâle getirdi. Aşağı yukarı 200'ün üzerinde, 220-230 aralığında bir minibüs var, bunlar da dört beş yıldır çalışıyor bu şekilde, belki de geçti, daha çok geçti fakat binen hiç kimse olmadı; böyle de bir tezat durum var. 1 kişi binmez mi yani? 1 kişi, 2 kişi; hiç kimse yok. Çünkü belediye bunları ücretsiz taşıdığı için veyahut toplu taşımada otobüsler ücretsiz taşıdığı için hani araçlarımızın tamamına engelli rampası koysak bile hiç kimse binmiyor yani, bunun da bilinmesini isterim.

Teşekkür ediyorum.

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Başkanım, o konuyla ilgili bir bilgi verebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tabii.

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Sayın Başkanım, ben ayrıca bir bilgi vermek istiyorum ama size şu anda Ankara'daki 2.231 tane aracın 730 tanesi 2003 model ve altı yani aracın kasa bedeli 300 bin lira iken bizim taktıracığımız mekanizma 350 bin lira.

Diğer bir konu da şu: Şu anda minibüslerdeki engelli...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Bir daha söyler misiniz, pardon, ben kaçırdım, ne kadar araç?

ANKARA MİNİBÜSÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - 300 bin liralık aracımız varken 350 bin liraya mekanizma taktırmak zorundayız.

Diğer taraftan da ben şöyle bir serzenişte bulunmak istiyorum: Minibüslerimizi engelliye ilgili erişilebilir hâle getirdik ve engelliye aracımıza alacağız ama -isterseniz bunu uygulamalı da görebiliriz- şu andaki asansör sistemi trafikte on bir dakikada sadece engelliye aracın içine alıyor ve bunun yanı sıra da şoför olan arkadaşımızın aşağı inmesi gerekiyor. Yani otobüslerdeki gibi alçak tabanlı bir uygulama olmadığı için bunu minibüslerde uygulama imkânı yok diyebilirim size.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - İlyas Aktürk Başkanımıza söz veriyoruz.

Buyurun.

7.- Ankara Servis Aracı İşletmeleri Esnaf Odası Başkanı İlyas Aktürk'ün, engelli öğrenci taşımacılığı ve mevzuat hakkında sunumu

ANKARA SERVİS ARACI İŞLETMELERİ ESNAF ODASI BAŞKANI İLYAS AKTÜRK - Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, 2017 yılında Aile Bakanlığı tarafından yayınlanan yönetmelik gereği bizler öğrenci taşımacılığında ilçeler bazında özel öğrencilerimiz olan engelli öğrencilerimizin eğitim gördüğü okullar farklı olduğundan bu okulların sözleşmesini alan veya ihalesini alan esnaf veya tacir kişiler olarak araçlarını engelli donanımlı hâle getirerek taşımacılık yapmaktayız. Şu anda Ankara'da 2 ilçede bu tür okulumuz var; Çankaya ve Altındağ ilçesi. Bu İlçe Millî Eğitimler tarafından yapılan ihalelerde ihaleyi alan esnaf veya tacirler olarak bizler araçlarımızı engelli rampalı hâle getirerek bu taşımacılığı yapabiliyoruz. Tabii, bu araçlar içerisinde yolcu koltuğu bulunmuyor, başka bir servis taşımacılığı yapmıyoruz, sadece o işi yapıyoruz.

Kurumlarda ve kuruluşlarda yetişkinler için yine ihale şartnamesine -işte, örneğin, Hazine Müsteşarlığında var bir tane- o kurumun o bölgeye giden, Etlik bölgesine gidiyor o aracımız, Etlik hattına giden aracı şartnameye koyuyor; başlama tarihine kadar o bölgeye giden aracımızı, bir tanesinde koltuk var.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yani kamu buna hassasiyet gösteriyor, Millî Eğitim Bakanlığı içinde böyle işleyen bir sistem var.

ANKARA SERVİS ARACI İŞLETMELERİ ESNAF ODASI BAŞKANI İLYAS AKTÜRK - Gösteriyoruz.

Tabii, burada Aile Bakanlığımızın 2017'de yayınlamış olduğu Okul Servis Araçları Yönetmeliği'ne dair istenilen şartlar yerine getiriliyordu. Şu anda bizimle ilgili bu konularda 2017'den beri Bakanlığın yayınlamış olduğu yönetmelik uygulanıyor.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ankara'da bu servislerde kaç engelli çocuk taşıdığınızı biliyor musunuz?

ANKARA SERVİS ARACI İŞLETMELERİ ESNAF ODASI BAŞKANI İLYAS AKTÜRK - Sayın Başkanım, Ankara'da fiziki engelli olarak Doğan Çağlar ve MEV Vakfının okulu var, 2 tane okul var; burada toplamda şu anda 160'a yakın araç hizmet görüyor ama öğrenci sayısını tam olarak bilmiyorum

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Taşrada olunca nasıl oluyor? Mesela, diğer ilçelerimizde, uzak ilçelerimizde taşınmalı eğitimde...

ANKARA SERVİS ARACI İŞLETMELERİ ESNAF ODASI BAŞKANI İLYAS AKTÜRK - Aynı yöntemle devam ediyor çünkü ilçe millî eğitim ihaleyi yaptığı zaman...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Var mı şu anda?

ANKARA SERVİS ARACI İŞLETMELERİ ESNAF ODASI BAŞKANI İLYAS AKTÜRK - Evet, şartnameye koyuyor bunları.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Öğrenci var mı şu anda sizin?

ANKARA SERVİS ARACI İŞLETMELERİ ESNAF ODASI BAŞKANI İLYAS AKTÜRK - Öğrenci ilçenin dışından merkeze gelmediği için taşra ilçelerle ilgili bir bilğim yok.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, teşekkür ediyoruz.

Başka ekleme yapacak mısınız Mehmet Başkan; yoksa soruları almaya başlayacağım Komisyon üyelerimizden.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Yok. Ben teşekkür ediyorum.

Burada bizim anlatmak istediğimiz şu: Özellikle Türkiye'deki minibüslerde, özellikle minibüs taşımacılığında, yolcu taşımacılığında fiziki problemlerden dolayı her türlü maddi desteği versek bile gerek yollarımızda olsun gerek kaldırımlarımızda olsun bu fiziki yapıdan dolayı... Bir de esnafımızın durumu da belli, zaten evini zar zor geçindiriyor. Arkadaşlarımız belki bahsetmemiştir zaten 600-650 araç bekliyor, çalışmıyor yani; zaten çalışmayan bir sistem var ve dediğim gibi, fiziki yapı da buna müsait değil.

Bizim teklifimiz, özellikle minibüslerde ki zaten diğer hatta çalışan otobüsler, belediye otobüsü, halk otobüsü, metro ve belediyelerin özel hizmetleri olduğu için minibüslerin tamamında engelli rampası olsa dahi hiç kimse binmeyeceği için, bu hem esnaf arkadaşlarımıza yük olacak hem de uygulanabilir olmadığı için bunun kanuni bir düzenleme yapılarak minibüslerden kaldırılmasını teklif ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Peki, teşekkür ediyoruz tüm katılımcılara.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Diyanet İşleri Başkanlığı, TOKİ, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu (TŞOF) temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sunumları tamamlamış durumdayız.

Şimdi, Komisyon üyelerimizin soruları ya da katkıları var ise onları alabiliriz.

Evet, buyurun Yücel Bey.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Komisyonun başından beri en çok kafa karıştıran, üzerinde en çok düşündüğüm şey engelli tanıımıydı, hasta ve engelli arasındaki farktı. Sahada, hayatın içerisinde olan insanlar olarak siz de aynı sıkıntıyı yaşıyorsunuz; hasta ile engelli arasında... O zaman size sormam lazım; hasta ile engelliği siz olsanız nasıl ayırırsınız?

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Çalışmadığım yerden geldi.

ANKARA ŞEHİRİÇİ ÖZEL HALK OTOBÜSLERİ ESNAF ODASI BAŞKANI ERCAN SOYDAŞ - Hasta ile engelli ayrımından kastımız şu: Engelli vatandaşlarımızın hastalıktan kaynaklı engelli veya 3-4 tane işte, diyabet, kalp rahatsızlığı, görme kaybından engelli statüsüne girenler var, bir de doğuştan engelli olan veya işte, hepimizin başına gelebilecek kaza sonucu engelli kalan vatandaşlarımız var. Tabii ki buna bizim karar vermemiz mümkün değil, buna tıp karar verecek ama o ayrımı da yapmak gerektiğini düşünüyoruz.

Neden Düşündüğünüzü de söyleyeyim: Şimdi, bu stresi yaşayan sahada biziz. Arkadaşlar, biz özel sektör olduğumuz için, bakın, biz kendi imkânlarımızla bu otobüsleri çalıştırıyoruz. Engelli kategorisi belirlenirken biz sadece sahada yaşadığımız bir sıkıntıyı dile getirdik. Bir vatandaşımız koşarak gelip otobüse binip engelli kartı okuttuğunda hâliyle bu aracın bütün giderlerini kendi karşılayan esnafımız da direksiyonda ve otobüs durağında 20 kişi var ve bunun 15'i ücretsiz bindiği zaman psikolojik olarak esnafı, onu o şeye hazır hâle getirmekte biz zorlanıyoruz. Buna dediğim gibi tıp karar verecek ama biz sahada yaşadığımız problemleri size arz ettik.

Ha, bu taşımacılığın bizi ilgilendiren kısmında da devlet olarak devletimiz sosyal sorumluluğu gereği böyle şeyleri yapıyorsa özel sektöre de bunun bedelini ödemelidir diye düşünüyorum.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Ben de hemen konuşmacılarımıza, Komisyon üyelerimize söz vermeden önce -zaten cevapları topluca alacağız daha sonrasında- ilk önce Kültür ve Turizm Bakanlığına uzmanlarımız tarafından hazırlanan birkaç sorumuz var, onları iletmek istiyorum: Bu tiyatro, opera ve bale, sinema ve konser gibi etkinliklerde işaret dili, altyazı, sesli betimleme ve dokunsal sergileme uygulamalarının standart hâle getirilmesi için Bakanlığın belirlediği asgari bir erişilebilirlik kriteri var mı? Şu an başladığınız bir çalışma ya da devam eden bir çalışma var mı?

Yine, Bakanlığa bağlı sanat kurumlarında engelli sanatçıların eğitim, üretim ve istihdam süreçlerine katılımını artırmaya yönelik özel bir program var mı? Mentörlük modeli veya kota uygulaması planlanıyor mu bu konuda? Az önce de sorduk "Sadece bir sanatçı var." dediniz, ki bununla alakalı işte, sizin de yaptığınız kütüphanelerde ya da belediyelerimizin birçok alanda engelli gençlerimize, çocuklarımıza ya da yetişkinlere yönelik eğitimler, çok farklı uygulamalar var ve artık bu konuda da talepkârlar; bu anlamda bir imkân oluşturulması düşünülüyor mu?

Yine, kültür ve sanat etkinliklerine katılımı artırmak amacıyla engelli bireylere yönelik indirim, ücretsiz giriş veya kontenjan ayrılması gibi kapsayıcı uygulamalar var mı? Biraz sunumda bahsettiniz ama belki bir daha ifade etmekte fayda var.

Yine, turizm boyutuyla alakalı olarak arkadaşlarımız hazırlamışlar. Erişilebilir turizm tesisleri, erişilebilir plajlar ve engelsiz turizm güzergâhları için belirlenen zorunlu veya teşvik edici kriterler neler, herhangi bir teşvik programı uygulanıyor mu?

Yine, turizm rehberliği alanında -bugün yok ama Komisyonumuzun uzmanlarından Ayhan Bey'in bu konuda da geçmişte bir tecrübesi vardı- işaret dili ve erişilebilir iletişim becerilerinin zorunlu modül olarak eklenmesi yönünde bir çalışmanız var mı? Bunları soruyoruz.

Yine, Diyanet İşleri Başkanlığımız -Komisyon uzmanlarımızın hazırladığı tabii, daha çok ama ben biraz eliyorum- Başkanlık tarafından görme, işitme ve zihinsel engelli bireyler için hazırlanan erişilebilir dinî eğitim materyalleri ne düzeyde yaygınlaştırılmakta? Gerçekten bu alanda daha fazla materyal ihtiyacı ki bizim farklı başlıklarda buraya gelen konuşmacılar içerisinde de bir talep var. Yine, din görevlilerine yönelik işaret dili ve engellilik, farkındalık eğitimlerinin kapsamı, zorunluluk düzeyi ve uygulama oranı nedir? Camilerde ve müftülük binalarında işitme, görme ve ortopedik engelliler için erişilebilirlik standartlarının ülke genelinde uygulanmasına yönelik yürütülen Engelsiz Cami çalışmasının mevcut durumu nedir? Camiyi fiilen kullanamayan -aslında bundan biraz bahsettiniz- ve evden çıkamayan engelli bireyler için evde manevi destek ve rehberlik hizmeti sunulan düzenli bir program bulunmakta mıdır? Yine, Başkanlık bünyesinde engelli bireylerin yaşadığı sorunları takip edecek ve çözüm üretecek uzmanlaşmış bir birim kurulması yönünde bir planlama var mıdır? Ayrıca, geçtiğimiz günlerde -şimdi aklıma geldi bunları sorarken- MEMUR-SEN Engelliler Komisyonu tarafından yine engelli vatandaşlarımızın hac ziyaretiyle, göreviyle alakalı olarak bir kota ayrılması konusunda -özellikle kamu çalışanı olanlar için -onlar toplu iş sözleşmesi müzakereleri bağlamında da sormuşlardı, böyle bir kota talebi var-böyle bir çalışma, uygulama düşünülüyor mu, var mı, bunu sormuş olalım.

Yine, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu Başkanımıza soruyoruz: Bizim gittiğimiz bazı illerde bu "Erişilebilir Taksi" diye bir uygulama var Başkanım. Hani, siz yenilikçi de bir bakış açısına sahipsiniz, bir incelemenizi tavsiye ediyorum, gerçekten çok önemli bir proje. Bu sayının artırılması için Federasyonun bir çalışması var mı erişilebilir taksi uygulamasının? Yine, "Engelli yolculara doğru ve güvenli hizmet verilmesi için taksi, otobüs, dolmuş ve servis şoförlerine yönelik zorunlu nitelikte bir eğitim programı uyguluyor musunuz, uygulanmakta ise bu eğitimin etki değerlendirmesi yapıyor musunuz?" diye arkadaşlarımızın hazırladığı sorular var. Yine, bizim sorular arasındaydı ama cevap verdiniz, herhangi bir denetim ve yaptırım var mı engelli yolcuları almayan, uygunsuz davrananlarla ilgili, onlarla ilgili zaten sunumunuzda vardı.

TOKİ konusunda, aslında bayağı kapsamlı, birçok sorumuzun içinde olduğu, sunumunuzda sorularımızın içinde olduğu şeyler vardı. Engelli konutlarında yaşamı kolaylaştıracak -şimdi kontenjan da ayırıyoruz, biliyoruz da hani belki başvurulardan da engellilik durumuyla ilgili de bilgi sahibiyiz- akıllı ev sistemleri, sesli kontrol, acil durum destek teknolojileri gibi dijital çözümlerin standart hâle getirilmesi veya sübvans edilmesi yönünde bir çalışmanız mevcut mu? Yine, son üç yılda inşa edilen konut projelerinde ev içi erişilebilirlik, kapı genişliği -bunlardan biraz bahsettiniz ama- uyum oranı nedir? Tespit edilen eksiklerin giderilmesine yönelik süreçleri nasıl işletiyorsunuz? Yine, mesela Ankara'da adliye konusunda bir çalışma var biliyorsunuz, Ankara Adliyesi, bu adliyenin erişilebilir olmadığıyla alakalı bizlere gelen bilgiler var, daha önce de Komisyonumuzda Adalet Bakanlığına iletili, bu konuda ben de ifade edeyim, biz projenin tekrar bu bağlamda gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ankara Adliyesi Türkiye'nin en büyük adliye binalarından birisi olacak, bunun da standartlarının tekrar TOKİ tarafından kontrol edilmesi ve Türkiye'de uygulanan... TOKİ de var işin içerisinde.

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Yenimahalle'de yapılan adliye binasından bahsediyoruz değil mi?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, Bakan Bey'le de konuştuk, oradan da geldiler. Bu tarz yapılan kamu binalarıyla alakalı da söyleyeyim, bu konuda bir hassasiyet ya da bu konuda standartlar var mı diye soruyu da genişletmiş olayım. Ben Komisyon uzmanlarımız tarafından iletilen hususları kısaca özetlemeye çalıştım.

Şimdi Aylin Hanıma sözü veriyorum.

Buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumlarınız için teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Önce TOKİ yetkililerine sormak istiyorum, daha önce de TOKİ'den bazı yetkililer gelmişti ve bir sunum dinlemiştik aslında, şunu merak ediyorum ben: Acaba bu TOKİ evlerine kaç engelli başvurdu, siz kaç engelliye TOKİ evi verebildiniz, böyle bir sayınız var mı acaba? Bu bizim için önemli çünkü engellilikte her konuda erişilebilirliği konuşuyoruz biliyorsunuz. Acaba TOKİ evlerine ulaşım nasıl? Yüzde 5 kontenjan ayrıldığı söylendi, son derece güzel. Ben burada da şuna vurgu yapmak istiyorum: Bizim istihdamda bazı kotalarımız var, biliyorsunuz, kamuda ve özelde, bu kotaların yetersizliğini de mümkün olduğunca her ortamda dile getirmeye çalışıyorum. Mümkün olduğunca engelli sayımızı bilerek ona göre kontenjanların kamu kurumlarında bir standart düzeye çekilmesinin doğru olduğunu düşünen biriyim. Şimdi, burada yüzde 5, istihdamda yüzde 3 ya da 4 gibi oranlar varken beni memnun etti açıkçası böyle bir oran olması. Ama acaba ödeme açısından bir kolaylığınız var mı? Yani bir kontenjan ayrılıyor ama engelli vatandaşlarımızın istihdamda olması da son derece zor ve bu rakamları ödeyebilmeleri için acaba bir kolaylık sağlıyor musunuz, size bir de onu soracaktım.

Diğer sorum Kültür Ve Turizm Bakanlığının bürokratlarına olacak. Orada çalışan personel sayınızın yüzde 4,56 olduğunu söylediniz, 589 engelli çalışanınız var. Mesela bu da beni çok memnun etti çünkü hep onu konuşuyoruz, bazı kamu kurumlarında kota aşımı var yani doyunluğun üstüne çıkmış sayıda personel çalıştırma var. Bu, size söyleyeceğim bir şey değil çünkü kotaları siz belirlemiyorsunuz ama bunun önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum yani istenildiğinde kotaların üstüne çıkılabiliyor ve verimli bir çalışma da sağlanabiliyor, bunu da burada tekrar vurgulamak istiyorum. Uzmanlarımız sormuş, ben de soracaktım, bu devlet tiyatrolarında diğer sahne sanatlarının yer aldığı durumlarda işaret dili uygulaması, alt yazı uygulaması gibi hepsinde standart bir uygulamanız var mı? Ben birçoğunda görmüyorum çünkü katılabildiğim, gittiğim eserlerde. Bu konuda bir çalışmanız var mı, bir de onu soracaktım.

Son olarak, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu yetkililerinin samimi konuşmaları için teşekkür ediyorum çünkü biz burada genellikle engelliler için çözüm önerilerini dinlerken burada sizin, Federasyon için uygulamaya yönelik çözüm önerileri sunduğunuzu gördüm. Bence son derece de haklı talepleriniz var. Bu konuyu ben hem belediye yetkililerine... Ama biraz da tabii, kamunun merkezî yönetiminde yapılması gereken teşvik ve mevzuat değişiklikleri de var ama belediyeyle de görüşeceğim bunu çünkü bazı maliyetler artık karşılanabilir olmaktan çıktı. Şimdi sizi dinledim ben, servislerle ilgili miydi, yaklaşık 2003 öncesi... Minibüslerin yaklaşık 300 bin liralık bir maliyetinden bahsettiniz. Tabii ki o maliyeti üstlenmenin bir özel teşebbüs için çok zor olduğu gerçek ama şu da bir gerçek: Engellilerin en temel sorunu da ulaşım aslında yani ücretsiz verilen bir yerde sanki ulaşım çok rahat işliyor diye düşünmüyor olmamız lazım, gerçekten orada da birtakım sıkıntılar var. Bence bunun Sayın Bakanın "bir odak grup çalışması" dediği şeyde belediye yetkililerini de davet edip yani yerel yönetimleri de davet edip böyle bir odaklanılmış bir şey yapmakta fayda var. Ben anlıyorum sizin üzerinize yüklenen sorumluluğun mevzuat açıdan sıkıntılarını ama ben kendi adıma öyle bir ödev çıkardım açıkçası, bu konuyu özellikle yerel yönetim ayağına taşımak adına. Bir de ÖTV muafiyeti işi var, biliyorsunuz, aslında bu konu direkt sizin konunuz değil ama Danıştayın iptal ettiği bir ÖTV muafiyeti durumumuz da var araçlarda. O da bir yılın hikâyesine dönmüş vaziyette, yeri gelmişken onu tabii konuşmakta fayda var. Vatandaşlar gerçekten o konuda bir kafa karışıklığına da sahip. Bunu da burada vurgulayalım, herhâlde ekstra bir şey çıkacak onunla ilgili; onunla ilgili de bir karar bekliyoruz.

Çok teşekkürler sunumlarınız için.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Buyurun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Kültür Bakanlığına sormak istiyorum: Kültür Bakanlığı, devletin aynı zamanda algı üretmesi gereken bir kurumdur, sadece hizmet değil. Türkiye Yüzyılı'nın güzel idesini siz üretecek, üretilen güzeli siz yönetecek, o güzele siz yönlendireceksiniz; amacınız bu, göreviniz bu. Bunun için Türkiye Cumhuriyeti Turizm ve Kültür Bakanlığı sadece hizmet etmez, Türkiye Yüzyılı'nın ideolojisini de aslında siz üreteceksiniz; göreviniz bu, az önce söylediğim gibi. Bu bağlamda, önce "sakat", sonra "engelli", şimdilerde de "özel" olarak adlandırılan ve Michel Foucault'nun bağlamıyla, normalin baskısı ve şiddetiyle ezilen, haysiyeti, şahsiyeti ve itibarı yerle bir olan engellileri bu durumdan nasıl kurtaracaksınız?

Bakin, bir örnek vereyim, dün bir toplantı yaptık, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü ama biz 4 Aralıkta kutlayacağız, Cumhurbaşkanımızın katılacağı... İşte, tüm iyi niyetlerle mesela Kocaeli'de bir şey varmış, basketbol takımı filan, basketbol takımı, çıkıyorlar, işte, engelliler filan... Engelli semazen takımı gördüm ya, yani cücelerden oluşan bir basketbol takımının komedisini bir

düşünsenize! Engelliler bir hayvan ya da ceset değil, bu insanların şahsiyetleri var. Bu konuda eserler yazdırıyor musunuz? Yazdırabilirsiniz, sipariş edebilirsiniz. "Engelli" tanımını "özel"e nasıl dönüştüreceğiz, bu konuda algı üretme mekanizması olan sizler ne yapıyorsunuz? Yani sadece özel insanların -engellilerin- yapabildiği -kimi- dünyada oyunlar var. Bakın, bulun; ben mesela onlara gitmek isterim, anlatabiliyor muyum? Mesela işitme engellilerden oluşan, onların özelliklerini öne çıkaran oyunlar var. Bu konuda siz neler yapıyorsunuz diye sormak isterim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Teşekkür ediyorum.

Önemli bir kısmı gündem edildi, ben de birkaç konuyu sormak istiyorum: Diyanet İşleri Başkanlığımızın İslam Ansiklopedisi'nin görme engellilere uygun şekilde basımı var mı, yoksa, bu hususta bir çalışmanız var mı? Yine, Kur'an kursu faaliyetlerini ben bazı şehirlerde gördüm, mesela Konya'da da çok güzel örnekleri var; engellilere, değişik engelli gruplarına göre eğitimler veriyorlar ve katılım da çok yüksekti, onu da gördüm. Bunların yaygınlaştırılmasına dönük yeni çalışmalarınız var mı?

TOKİ'ye sormak istediğim bir şey var: Yüzde 5 engellilere kontenjan ayırmanız kıymetli ama biraz önce vekillerimizin de söylediği gibi, eğer talep varsa daha yüksek destek verilmesi mümkün diye değerlendiriyorum. Ben, TOKİ yeni sosyal konut projesinde yer verdiği için, kira uygulamalarında da bir kontenjan uygulaması -düşünüyor musunuz- düşünülmesi gerektiğini de değerlendiriyorum.

Bir diğer konu, Kültür Bakanlığımızda, şunu ifade edeyim: Kütüphaneler her engelliye hizmet verebilecek durumda mı?

Bir diğer konu da, güzel örnekler verdiniz ama bu örneklerin yaygınlaştırılmasıyla ilgili, yalnız başına, belli lokal yerlerde değil de bütün ziyaret yerlerinde, doğal güzellikleri olan yani turizme hizmet verilen yerlerde benzer uygulamaları oluşturmak için çalışmalarınız devam ediyor mu?

Bir diğer konu da, bazı yerlerden ücretsiz yararlanmayla ilgili teşvikleriniz doğru bir adım, acaba bunu engelliler için bütün alanlara yayabilir misiniz yani hizmet verdiğiniz hususlarda? Zaten bir kısmında var, biz bunu biliyoruz.

Yine ben, Federasyonumuzu bir eleştirmek istiyorum, o da şu: Tabii ki talepleriniz olabilir, bunların bir kısmının Hükûmet yetkilileri tarafından veya ilgili Bakanlık tarafından karşılanmasını isteyebilirsiniz ama biz, araçların engellilere uygun hâle getirilmesiyle ilgili belediyelerin bir gayret içerisinde olduğunu gördük; tam yapan var, eksik yapan var ama hepsinde bir gayret var, biz bunu gördük. Yine, otobüslerde, arkadaşımız "Yüzde 95 biz bu hizmeti veriyoruz." dedi; son derece kıymetli görüyoruz. Minibüslerin bu hususta muaf olmasının doğru olmadığını değerlendiriyorum. Evet, bunun maliyeti olabilir, hükûmet tarafından bir kısmı da karşılanabilir ancak uygulama dışı kalmasını savunmamalıyız diye değerlendiriyorum.

Yine, bir başka konu da; mesela öğrenci servislerinde standartlara uygun bir şekilde "Biz her türlü hizmeti veriyoruz." dedi arkadaşımız, bu son derece kıymetli ama bu, tabii, Bakanlık ile hizmeti veren arkadaşlarımızın ortak oluşturduğu bir şey. Destekler olabilir, bunların her birisini son derece önemserim, bu hususta bize de düşen şeyler varsa katkı veririm ancak toplu taşımanın tamamında da -nasıl kaldırımlarda, yürüme yollarında biz bunu istiyorsak- bunu engelliler adına istemenin hakkımız olduğunu değerlendiriyorum, muafiyet istemenin doğru olmadığını belirtiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Konya Milletvekilimiz Latif Bey'e teşekkür ediyoruz.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Binen yok Vekilim, binen yok; 220 tane araç var, 1 kişi binmemiş, altı senede yani.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tabii, sadece ortopedik engelli açısından da konuya bakmamamız lazım.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Altı senede...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yok, bu başka, evet.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Yok, öbür türlü bilemeyiz, o parasını verdiği için...Koşarak gelip otobüse binen engelliler var, o ayrı; o, parasını veriyor. Minibüste ücret ödedikleri için, öbür türlü engelli...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Orada kritik bir ayırım yaptınız aslında, o da önemli bir konu.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - "Kullanan yok." diyorsa bunu dikkate almamız gerekir yani bizim de.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Şimdi, 220 tane minibüsümüz -hatta altı yedi sene oldu bunu yapalı- engelli erişimine, engelli kullanımına hazır hâle getirildi. Bu 220 minibüsten günde değil yani yılda 1 kişi binmiyor, yılda 1 kişi binmiyor. Ya, binme şansı da...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Rampayı açmıyorsunuz yani.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Yok, açılıyor da isteyen yok.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Hayır, hayır talep...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Rampa çalışmıyor.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Rampayı açmıyoruz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Talep alıp rampayı açmıyorsunuz.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Evet açmıyoruz çünkü zaten on bir dakika sürüyor. Bizim, minibüs, yolcu, biliyorsunuz yani her yerde duruyor. Dolayısıyla durduğu yerde bu trafik yoğunluğunda on dakika, on bir dakika değil, bir dakika dursa her yer felç olur Sayın Vekilim.

LATİF SELVİ (Konya) - Sayın Başkanım aynı durum otobüsler için de geçerli.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Otobüslerin durakları olduğu için ve şeyi de alçak taban olduğu için otobüslerde bu sıkıntı yok. Bir de otobüslerde az da olsa hani destek var ya, bir

de otobüslere ücretsiz bindikleri için, Sayın Vekilim, şunu demek istiyorum: Minibüsler de zaten ücretli, ücretli olduğu için bizim 220 tane aracımıza bir tane binen yok, bir tane yok. Yani binseler tamam, diğerlerini de yapalım; benim anlatmak istediğim bu.

Fikriniz değişti mi şu an?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başkanım, bu Ankara için ama...

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Fikir değişmiştir herhâlde. Minibüsleri muaf tutalım Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Şimdi, Latif Başkan tabii, Konya Milletvekili biliyorsunuz; Konya'da kaldırımlar, her yer çok düzgün olduğu için belki Konya'yı ve diğer illeri ayrı değerlendirmek lazım. Bahsettiğiniz 200 araç Ankara açısından söylüyorsunuz...

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Tabii, tabii, 220 araç...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - ...ama Türkiye geneli yani biz tüm Türkiye için bu konuyu konuştuğumuz için daha bütüncül bakalım. Biz Ercan Başkanla yıllardır bu konuyu çalışıyoruz. Bazı alanlarda bazı ilerlemeler oldu, olmayan alanlar oldu; anlıyoruz konuyu.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Başkanım, otobüslere hiç sıkıntı yok.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tabii, yeni modelleri, yeni iş birliği modellerini biz de araştırıyoruz.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Tabii, tabii.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - İyi bir noktaya getirmemiz lazım çünkü -az önce de söylendi- engelli kardeşlerimiz için birinci konu gerçekten ulaşım; çok kıymetli bir şey. O yüzden yeni modelleri de biz bu Komisyonda çalışalım istiyoruz, sizlerin görüşü de...

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Onlar olur, biz yeniliğe açığız. Taksilerle ilgili belki devlet desteği olur işte, engelli rampalı taksiler olabilir ama ücretli olduğu için emin olun ona da binmiyorlar. Çorum'da bu uygulama yapılıyor, o kadar araç engelli rampasını açmıyor bile. Ha, şu olur: Ücretsiz olduğu zaman evinizden alırsınız, götürürsünüz; evinden iş yerine veyahut da gideceği yere ama ücretsiz olduğu zaman bu olur. Burada da belki suistimaller doğabilir yani ücretsiz diye taksiye biner -taksici de bunu yapabilir yani- akşama kadar gezerler.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Başkanım, kayda giriyoruz.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Girin, girin sıkıntı yok.

Şimdi, bizim Yandex...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yani keşke çıksalar, gezseler gerçekten yani modeli düzgün kuralım da...

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Yok, yok; şimdi, şöyle bir şey var: Yüzde 80...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Haberdar olsalar...

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Şimdi, şöyle bir şey var: Sayın Başkanım, şimdi, biz Türkiye'de yaşıyoruz; bu gerçek yani. Şimdi, "Yandex" diye bir firma var, Rus firması; Uber'in önüne geçmek için taksicilere her seyahatte yüzde 80 indirim verdi, veriyor. Hemen bizim taksiciler, uyanıklar, komşusuna arıyor, onu bunu arıyor, başlıyorlar Ankara'yı gezmeyi yani adam 3 bin liralık, 5 bin liralık bir yolcu taşımacılığı yapıyor, o 5 bin liranın 3.500 lirası kâr oluyor; Yandex'ten alıyor bunu. Adamlar ayıktı şimdi, komple kaldırdı. Benim demek istediğim şu: Bu işleri yaparken suistimali de düşünmek lazım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Yani şimdi, diyelim ki taksici engelli ücretini devletten alacak; ne kadar alacak, ne yapacak? Şimdi, biner arabaya, bindirir bir engelliye, bir gün "Gel, seni gezdireyim." der, öğleye kadar onu gezdirir. İkinci gün de öbürkünü gezdirir derken... Yani bunlar da yaşanabilecek sorunlar diye diyorum ben.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Burası "ortak akıl platformu" diyoruz zaten, her kesimin görüşlerini alacağız. Sizlerin de yaşadığı tecrübeler, geçmişten beri farklı alanlarda da yaşananlar olduğu için bu şekilde görüşünüzü kayda geçmiş olduk.

Yücel Bey bir ekleme yapmak istiyor.

Buyurun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sadece engellilerle ilgili değil bu minibüslerin yarattığı trafik problemi... Şimdi, şehir bir kurallar manzumesiyle yönetilir. Şehirde herkesin yaşayabilmesi için kuralların olması lazım. Ben bir şarkısını bile yapmıştım onun "Müsait bir yerde inecek var." Bu, korkunç bir şey yok yani "Müsait bir yerde inecek var." laubaliliği şehrin kurallarını mahvediyor. Minibüslerin bu açıdan durakları yok; dün burası müsaitti, orada indik; öbür gün başka bir yerde ineceğiz. Neresi orası? Neye göre? Ya, bu bugünün konusu değil belki ama...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ve çok hassas bir konuya girdik.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Bu hassas konuya cevap vermeyin bence.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ankara'da da tabii, bu minibüs konusu bir kültür Başkanım, değil mi? Bizim Kızılay'da yani... Evet, bu şehrin aslında karakterini oluşturan konulardan, başlıklardan biri de mavi dolmuşlarımız; hepimizin anıları, hatıraları deyip yumuşatayım biraz.

ANKARA MİNİBÜŞÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Sayın Bakanım, ben kısaca cevap verebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Buyurun Başkanım, Murat Bey.

ANKARA MİNİBÜSÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - Şimdi, öncelikle Genel Başkanımız minibüslerde muaf tutulmasıyla ilgili görüş bildirdi. Şunu demek istiyorum: Hani, bürokraside Sayın Bakanım, hep soru oradan geliyor, ben de buradan bir soru sormak istiyorum: Türkiye'de alçak tabanlı araç üreten kaç tane firma var ve minibüsçü alçak tabanlı araç alacaksa bir tane firmaya mahkûm olmak zorunda mı? Birinci sorum bu. Diğer bir sorum: Şu anda Ankara'da çalışan ve Türkiye'de çalışan minibüslerin neden dönüştürülerek yolcu taşımacılığı yaptığıyla alakalı bir düşüncemiz veya öngörümüz var mı? Onunla ilgili de şöyle kısa bir açıklama yapayım: Şu anda Ankara'da ve Türkiye'de 17 kişiye kadar taşıması olan minibüsler, belki ilginç gelecek, kamyonetten dönüştürülüyor, minibüs olarak imalat edilmiyor. Sadece bir tane firmada alçak tabanlı aracımız var.

Diğer bir konu, Sayın Vekilim "müsait yer" dedi. 1984'ten bu tarafa Ankara'da minibüsçülük yapıyorum, baba mesleğim. Trafikle ilgili bir eğitim programına katılmışım. O programda şöyle demişlerde: "Yasak parkları kaldıralım. Araçları parka çekelim." falan. Ben şuna inanıyorum: Eğitimden önce zeminin hazır olması gerekiyor. Tabii ki engellileri taşıyalım, müsait yerde durmayalım ama Ankara'dayız, Ankaralıyız, minibüsle ilgili Ankara'da bir tane durak yok. Yani bizi buna iten aslında esnaf teşkilatının kendisi değil, zemin ve şartlar.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yani Kumrular'da var yerimiz ama orada da ne eksikler ne sıkıntılar ne sorunlar var.

ANKARA MİNİBÜSÇÜLER ESNAF ODASI BAŞKANI MURAT YILMAZER - O konuda da sizlere bilgi vermek istedim.

Vekilime de teşekkür ediyorum, sağ olsun.

ANKARA ŞEHİRİÇİ ÖZEL HALK OTOBÜSLERİ ESNAF ODASI BAŞKANI ERCAN SOYDAŞ - Ben bir de Sayın Vekilimiz Latif Bey'in bir konusuna cevap vermek istiyorum.

Şimdi "Belediyeler engelli erişimiyle ilgili düzenleme yapma çabası içindeler." dedi Sayın Vekilimiz. Şurada bir türlü anlaşılmadı; Şimdi, belediyeler ve diğer kamu kurumları kamu bütçesi kullandıkları için onların bu tip yatırımları yapmaları çok kolay. Biz özel sektör olduğumuz için Sayın Vekilim, bunu bir türlü aşamadık. Şimdi, özel sektöre bir maliyet yüklediğiniz zaman, kanun koyucu "Ben bunu uygun gördüm, kanunu çıkardım, bunu uygulayacaksınız." diyor. Şartları kolaylaştırmak lazım yani bu tip şeyleri uygulamaya geçmeden önce bunun özel sektör boyutunun da esnafın da düşünülmesi lazım. Dolayısıyla söylemek istediğim şu: Belediyeler ve kamu kurumları bu tip yatırımları çok daha kolay yaparlar ama esnaf boyutunda -ki son dönemde ekonomik koşulları da biliyorsunuz- orada sıkıntımız var; yoksa biz engelli vatandaşlarımıza falan karşı değiliz, asla öyle bir şeyimiz de yok. Zaten 2014 yılından beri ücretsiz toplu taşımadan faydalanan engelli vatandaşlarımız ki 80'li yıllardan beri de diğer gruplar ücretsiz faydalanan. Sadece dikkatinizi çekmek istediğim bu yani kamu bütçesi kullanan kurumlar ile özel sektörü çok karıştırmamak lazım. Bakın, şunu söyledim konuşmamın başında: Türkiye'de tek ücretsiz hizmet yaptırılan özel sektörüz biz. Bunu böyle değerlendirirseniz memnun olurum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizden en son olarak Ayşe Keşir'e mikrofonu veriyoruz.

Buyurun Başkanım.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum .

Kurum temsilcilerine, her birisine, sunum yapanlara da teşekkür ediyorum.

Hızlı hızlı ben de birkaç sorumu sorayım. Özellikle Diyanet İşleriyle ilgili söylemek istiyorum, bu verdiğiniz hizmette engellinin kendisine ait pek çok şey var hatta çok önceleri, çok uzun zaman önce işitme engelliler konusunu o dönemki arkadaşlarla birlikte de çalışmıştık biz. Ama işitme engellilerde şöyle bir durum var: Özellikle soyut kavramları -yani dinin hemen hemen bütün kavramları soyut- anlama ve kavramada sorun yaşıyor yani işitme engellilerin temel problemi bu. Burada daha önce defalarca konuşuldu, işte, kelime hazineleri de az işaret dili kullansalar bile. Onun için, onlara uygun bir ilmiyal, evet ama bu soyut kavramları öğrenmeleri konusunda ayrı bir çalışmanız var mı onların anlayabileceği şekilde?

Bir diğer konu da özellikle engelli çocuğu olan ebeveynler konusu. Ne yazık ki -şu an belgeleyemiyorum ama böyle bir veri dolaşıyor- ağır engelli doğan çocukların yüzde 90'ında babalar evi terk ediyor. Yani çok ağır engelliler için söylüyoruz bunu. Gene böyle bir rakam, bilgi var dolaşan. İşte, o çocuğun doğumu, varlığı, o çocukla birlikte hayat sürmek, anne olmak, baba olmak, o çocuğa karşı sorumluluk gibi, bu konuda, yani engelli çocuğu olan ebeveynlere yönelik ya da o çocukla yaşamak isteyen ailelerin bu süreçte nasıl bir manevi rehberlikle kendilerini motive edecekleri, yani kendilerini güçlendirecekleri ya da öyle söyleyeyim, bunu özellikle sormak istiyorum, var mı böyle bir çalışma?

Bir diğer konu, Kültür Bakanlığına sormak istediğim bir konu var. Bu ülkede sinema teşviklerini son derece önemsiyorum. Yani eski bir senarist ve televizyoncu olarak sinema teşviklerinin bu ülkedeki Türk sinemasına çok değer kattığını ve Türk sinemasını uluslararası anlamda yarışır hâle getirdiğini düşünüyorum. Yani Bakanlığımızın geçmiş yıllardan bugüne yaptığı en önemli hizmetlerden biri bu fakat şöyle bir şey var mı: Yani bu engelliler için de geçerli, yaşlılar için de geçerli, başka işte, kadına yönelik şiddet gibi konular için de geçerli; teşvik mekanizmanızın içinde bu konuların varlığı bir teşvik unsuru oluşturuyor mu sizde? Yani biz bugün dizilere ya da sinema filmlerine baktığımızda hiç engelli yok yani hayatın içinde sanki hiç engelli yok. Şu an TRT'de yayınlanan bir dizi var, Teşkilat dizisi oradaki karakterlerden biri başta engelli idi, tekerlekli sandalyedeydi, bir istihbarat elemanıydı; onu da sonra yürüttüler, ameliyat ettiler. Yani o da engelli değil artık, yani hayatın içinde işini gücünü yapan, hayatın içinde yaşayan bir karakter olarak senaryolarda engelli bireyleri görmüyoruz ya da oradaki bir karakterin yan karakteri bile işte, şiddet gören kadın ya da yakını olmuyor. Bu tür konular acaba teşvik mekanizmanızda cetvelinizin içinde var mı ya da yoksa konabilir mi? Bunu özellikle sormak istiyorum.

Bir diğer konu da destek verdiğiniz engelli sanatçı var mı? Yani vatandaş olarak sanata ve kültüre erişimi konuştuk ama benim de tanıdığım bir arkadaşımızın kızı albino kendisi ve bununla ilgili çektiği film uluslararası bir ödül almıştı geçmişte. Böyle küçük organizasyonlar var ama Bakanlığın bu konuda "Şu kadar engelli sanatçıyla çalıştık. Geçmişte şu kadar engelli sanatçıya

sinema teşvik ödülü, başka ödüller verdik ya da teşvik ettik." diyebileceğimiz bir kalemi var mı? Çünkü sanat özellikle engellilerin bazı alanlarında daha da cevher olarak ortaya çıkabiliyor. Bunu sormak istedim.

Ben Minibüsçüler Odasının meramını kendimce anladığımı düşünüyorum ama şu var dediğimiz gibi, bu bir gerçeklik Ankara, İstanbul gibi büyük metropollerde. Şunu soracağım: Bunu tartışırken, işte "Kaldırılım." ya da "Başka bir şey yapalım." derken elinizde bir model, bir öneri var mı? Yani ya da diğer halk otobüsleri için söylüyorum. Şimdi, yurt dışı diyeceğim yurt dışında minibüs yok, yurt dışında özel halk otobüsü yok referans alabileceğimiz belki ama bunlarla ilgili, bunu özellikle söylemem lazım, öyle yapmayalım da alternatifini şöyle yapabiliriz diyebileceğimiz bir modeli önünüze getirebiliyor musunuz?

Hızlıca TOKİ'ye de bir sorum var. Biz genelde konutları konuştuk ama iş yerleriyle ilgili bir uygulamanız var mı? Yani engelli esnaf için dükkân ve benzeri uygulamalar ya da iş merkezleri yapılıyor bu deprem bölgelerine, benim de şehrimde geçmişte yapılmış 99 depreminde çok büyük iş merkezleri yapılmış bizde ama bu iş merkezlerinin -tabii engelliye uygun değil, ayrı konu da- çoğu da atıl kaldı yani iş merkezlerinin fonksiyonu geçmiş dönemlerde çok planlı olmadığı için. Umuyorum, çok büyük bir hamle yaptık, yani 350 bin konut çok büyük bir iş başardı Bakanlık, bununla ilgili mutlaka iş yerleri de var. Sayın Bakanın geçtiğimiz gün yaptığı bir sunumu izledim ben, muazzam iş yerleri, işte, caddeler yeni iş merkezleri oluştu; buralarla ilgili engelliye, esnafa, üreticiye uygun o planlamanızın içinde onların adı geçiyor mu, var mı? Size de onu sormak istiyorum, başka da yok.

Teşekkür ediyorum ilginize.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkürler.

Başka katkı sunmak isteyen Komisyon üyemiz? Yok.

Sunum sırasıyla tekrardan o zaman ilk önce Diyanet İşleri Başkanlığımıza söz vererek ardından TOKİ, sonra Kültür ve Turizm Bakanlığı ve sonra da Federasyonumuza söz vereceğiz.

Buyurun.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ METİN AKBAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sunuda ifade etmiştim; görme engellilere yönelik yayınlarla ilgili şu ana kadar 44 basılı yayınıımız var farklı. Tabii, her geçen gün bu sayıyı artırma gayretindeyiz, aynı zamanda işitme engellilere yönelik de. Sadece Kur'an okumaya dönük değil, elifbadan, Kur'an-ı Kerim'den bahsettik. Mesela esmayihüsna, özel temel dinî bilgileri içeren itikatla ilgili, ahlakla ilgili, siyerle ilgili konular. Bu bağlamda, yeni kavramlar noktası da sorulmuş oldu, ona da cevap vermiş olayım. Yine, uzman bir heyetle farklı kurumlardan -Türk Dil Kurumu da dâhil- destek alarak şu ana kadar 800 kavramdan oluşan "Dinî Kavramlar Sözlüğü" oluşturulmuş durumda. Tabii, buna şu anda ulaşım sağlanıyor ve geliştirilmesi de devam ediyor. Hakeza bununla alakalı, İslam Ansiklopedisi'yle ilgili bir soru yöneltmişti Sayın Vekilim. İslam Ansiklopedisi dijital olarak şu anda erişime açık durumda ancak ekran okuyucu şeklinde bir aparat kullanılarak okunabiliyor. Bu konuda da malumunuz, İslam Ansiklopedisi çok geniş bir eser, 44 ciltlik bir eser; onun çalışmaları da notlarımız arasında, inşallah, süreç içerisinde o da erişime açılacaktır.

Erişime açık şekilde müftülük hizmet binalarımız ve camilerimiz konusu vardı. Müftülük hizmet binalarımızın Türkiye genelinde hemen hepsi engellilerin -ortopedik engellilerin özellikle- ulaşımına hazır hâle getirilmiş durumda. Bu konuda, bazı müftülüklerimiz hâlihazırda kaymakamlık binalarımızda hizmet vermeye devam etmekte, aynı zamanda müstakil binalarımız da var; buralarda da engellilerin ulaşımına hazır hâle getirilmiş durumda birçok müftülüğümüz.

Tabii, camilerle ilgili şeyimiz devam ediyor. "93 bin camimizin tamamında erişim sağlanabilir." dersek bu gerçekçi olmaz; bunun önünde kanuni bazı problemler var aşılması gereken. Efendim, malumunuz olduğu üzere, camilerimiz halkımızın destekleriyle yapılıyor, dernekler vasıtasıyla yapılıyor, vakıflar vasıtasıyla yapılıyor. Dolayısıyla, her ne kadar kanun, cami ve ibadethanelerin yönetim idaresini Diyanet İşleri Başkanlığına vermiş olsa da ibadete açıldıktan sonraki süreçte cami müstemilatlarını idare etmek derneklerle önümüzde bir engel. Derneklerden bu istenildiği zaman da bütün taleplere maalesef ulaşamıyoruz.

Ayrıca, şu anda, mesela, Diyanet İşleri Başkanlığımızın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla birlikte cami projeleri -aslında tip proje- geliştirme noktasında çalışmaları var; epey yol katedildi ancak burada da bir kanun değişikliği gerekiyor. Dedikimiz gibi, halkımıza biz şunu söyleyemiyoruz: Dernek oluşuyor "Burada ihtiyaç var." diyor halkımız, hatta bazen müftülüğümüz caminin yapıldığını daha sonradan öğrenebiliyor. Biz projeyi yaptık, onaylattık, geldik, temeli attık; "Hocam, buyurun temel atmaya." Bazı yerlerde "Cami şu aşamaya geldi." şeklinde haberler ulaşıyor. Dolayısıyla, bu camilerin izin noktasında Diyanet İşleri Başkanlığından onay alınmadan başlanılmaması gibi bir kanuni altyapının oluşması gerekir.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Hemen bu arada bir de burada tarihî camiler konusu yani eskiden yapılmış camiler konusu da ayrı bir konu zaten.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ METİN AKBAŞ - Tabii, kesinlikle efendim. Vakıflara ait tarihî eserler var, anıtlar var bir tarafta, bir tarafta vakıflar var. Dolayısıyla her birine müdahale şartı da malumunuz; oralarda abdesthaneye, camiye, o tarihî eserlerde değişiklik yapmak da çok mümkün olmuyor ama elimizden geldiği kadar kurumlarla bu noktada da irtibatımız devam ediyor.

Evde manevi rehberlik soruldu. Elbette ki bizim Göç ve Manevi Destek Hizmetler ve Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlıklarımız var Diyanet İşleri Başkanlığımızda. Bu noktada bütün ilçelerimizde hem aile dinî rehberlik büroları ve merkezlerinde koordinatör görevlilerimiz, uzman görevlilerimiz, uzman vaizlerimiz görev yapmakta. Aynı zamanda, engellilere yönelik de Göç ve Manevi Destek Hizmetleri Daire Başkanlığımız bünyesinde -sunuda da da arz etmiştim- 1.222 koordinatörümüz görev yapmakta ve süreç içerisinde...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Her şehirde, her ilçede böyle engelli kardeşlerimizle diyalog kurabilecek her konuda.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ METİN AKBAŞ - Evet, onu arz edeceğim efendim şimdi, izninizle.

Bu 1.222 engelli koordinatörümüzün hepsi işaret dilini biliyor değil ama şu anda 739 personelimiz bu eğitimi aldı ve eğitimler devam ediyor Akademi Başkanlığımız çerçevesinde. Tabii, her ilçeye, her kursa, her camiye, hani, bütün 140 bin personele bunu vermenin, bu dili öğretmenin zorluğunu da takdir edersiniz, bu mümkün değil ama il merkezlerinde, ilçe merkezlerinde...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yok, her ilde belli sayıda olsa zaten o talep olduğu zaman onlar bir planlamayla yapılabilir.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ METİN AKBAŞ - Tabii, tabii.

İl ve ilçe merkezlerimizde, efendim, hemen hemen bu konuda artık yetkin arkadaşlarımız bulunmakta kurumumuzda.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ayşe Hanım'ın az önce bahsettiği işitme engelli kardeşlerimizin durumuna uygun şekilde o eğitimin de verilmesi işte yani engellilik durumlarına göre de onların o bilgileri alabilmesi önemli.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ METİN AKBAŞ - Soyut kavramlar meselesi var aslında tabii, takdir edersiniz ki tabii, metafizik konu malum. Bununla alakalı da hem bu sözlük çalışmamız hem de bunun eğitimi veriliyor hem bizim Kur'an kursu hocalarımıza hem Kur'an kursu hocalarımızın yanında bu işe gönüllü olan din görevlisi, cami görevlisi, imam-hatip ve müezzin kayyum hocalarımıza da eğitimlerimiz devam ediyor efendim. Yani soyut kavramları anlatmak tabii ki takdir edersiniz zor ama bununla ilgili Türk Dil Kurumu ve diğer ilgili kurumlarla çalışmalarımız devam ediyor.

Hac ziyareti... Hac, ayrı bir başlık ve zor. Engellilere ayrılmış bir kota maalesef yok. Malumunuz, şu anda 2 milyon üzerinde bir beklenti var, hatta bu yıl Suudi Arabistan yetkilileri şöyle bir şey getirdiler: 70 yaş üzerinde hacı adaylarımız kura çıktı ise kendilerine sağlık raporu almak zorundalar, 9 ayrı branştan sağlık raporu alacaklar; bu sağlık raporunu alamazlarsa hacca gitmeleri de güçleşecek, böyle de bir durum var. Bunun içerisine belki işte fiziki engeller gelecek. Tabii, bunun yanında, engelli bir kardeşimizin hacca gitmesinde bir refakatçinin de yanında olması gerekliliği gibi şeylerden şu anda hacca gidecek kardeşlerimiz arasında ekstra bir kontenjan ayrılmış değil efendim.

Bir başka soru, bu, engelli çocuğu olan ailelerle ilgili. Bununla ilgili bizim hastanelerde manevi rehberlerimiz var, hastane içerisinde, çocuk hastanelerinde, yenidoğan hastanelerinde manevi rehberlerimiz yenidoğan ailelerine ulaşip merhaba diyorlar. Bu tip problemi olan kardeşlerimizin, hani, engelli çocuğu dünyaya geldi; bizim yine Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığımız bünyesinde görev yapan uzman hocalarımız, bu konuda eğitim alan uzman hocalarımız hakeza, bu ailelerimizle talepleri doğrultusunda bire bir iletişime geçebiliyorlar, zaten hastanede görev yapıyorlar efendim.

Ayrıca, bir de bizim Baba Okulu projemiz var, Diyanet İşleri Başkanlığımızın, yine Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı bünyesinde yürüttüğümüz bu Baba Okulu Projesi'nde de Sayın Vekilimin duyduğu o hususlara, evi terk eden babalara, maalesef bizler de şahit oluyoruz. Bu konuda işte, babaların aslında bizim bu Daire Başkanlığımız bünyesinde evlilik öncesi eğitimlerden başlıyoruz, evlilik dönemi ve evlilik sonrası eğitimler, hatta işte, boşanma durumu sonrasına kadar devam eden programlarımız var. Bu konuda da Akademi Başkanlığımızın bünyesinde yine personelimizi sertifika programlarına alıyoruz, bunların eğitimini vermeye devam ediyoruz efendim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, teşekkür ediyorum.

TOKİ Başkan Yardımcımız Dursun Bey'e sözü veriyoruz.

Buyurun.

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Sayın Başkanım, uygun görürseniz size sorular sıralamasına göre cevap vermek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, buyurun.

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Uzman arkadaşlarımızın hazırladığı sorulardan akıllı ev sistemleri. Biz engelli bireylerimize barınma imkânı sunmak için gayret ediyoruz kapısına gelene kadar. Kapısından içeriye girdikten sonra kullanacakları araç gereçler, beyaz eşyalar tamamen herkesin kendi tasarrufu ve seçeneğine göre şekilleneceği için böyle bir imkân görünmüyor efendim.

İmalatlarımızla ilgili ikinci soru olarak tamamen 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Yönetmeliği ve Türk Standartları Enstitüsü'nün belirlediği koşullarda yapımına devam ediyoruz, gayret ediyoruz. Tespit edilen eksikliklerle ilgili tabii ki uygulamalarımızda inşaatı yapan müteahhit firmalarımızı uzmanlarımız, müşavirlerimiz denetliyor. Ama ilerleyen süreçte kullanımın haricinde olan eksikliklerle ilgili de vatandaşlarımızdan bir şikâyet geldiği zaman bu imalatlarla ilgili eksik, kusurlu işleri tamamlattırıyoruz efendim.

Ankara Adliyesiyle ilgili konu ise, yani ben de bizzat daha önce Adalet Bakanlığıyla o yapının yapılmasıyla ilgili protokol çalışmalarında bulundum ama daha sonra Bakanımızın takdiriyle buranın yapım işi Yapı İşleri Genel Müdürlüğümüzde. Ama bu konuyu ben Yapı İşleri Genel Müdürlüme aktaracağım efendim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Tamam, teşekkürler.

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Sayın Milletvekilimiz Aylin Yaman Hanımefendi'nin sorularıyla ilgili. Şimdi, idaremizde yani 2016 yılından sonra elektronik bilgi sistemine geçtik, hani bazı kayıtları tutabiliyoruz ama ondan öncesi yok. Bir yaklaşık rakam vermek istiyorum: 440 bin sözleşmeyi imzalamış yani 1/1/2016 tarihi ile 24/11/2025 tarihleri arasında yaklaşık 440 bin konut alıcımızdan 17.800'ü engelli. Yani bunu sadece bir rakam vermiş olmak için söylüyorum ama elimde buradan da bir soru gelebilir düşüncesiyle hazırladığım bir veri var, onu aktarmak istiyorum size. Daha önce 250 bin sosyal konut kampanyamıza toplam 5 milyon 53 bin müracaat olmuş. Bunlardan 230.800'ü engelli vatandaşlarımız müracaatta, tabii 250 binde yüzde 5 kontenjanına göre 12.500 engellimizin yararlanması gerekirken -hani bu sınırlama yok- 20.334 engellimiz faydalanmış. Bugün için de devam eden 500 bin sosyal konut kampanyamızda bugünün rakamlarıyla 5 milyon 314 bin müracaat var.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bu en sonki kampanyada mı?

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Evet, şu anda devam ediyor ama bu rakamlar sürekli değişiyor efendim. Yaklaşık da 230 bin engelli bireyimiz müracaat etmiş.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tamam.

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Sayın Vekilim, sizin diğer sorunuz ödeme kolaylığıyla ilgili. Maalesef, engelli vatandaşlarımız için ancak kontenjan ayırarak bunu şey yapıyoruz. Maliyet üzerinden olduğu için bir avantajımız, öyle bir imkânımız...

AYLİN YAMAN (Ankara) - Böyle bir planlamanız var mı peki? Böyle bir planlama yok yani?

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Yok efendim. Öyle bir imkânımız da yok.

Sayın Milletvekilim Latif Selvi Bey'in sorusuyla ilgili de yüzde 5 kontenjanı. Efendim, hem 250 binde hem mevcut 500 binde devam eden müracaat ve bu müracaatın içerisinde engelli vatandaşlarımızın oranına baktığınız zaman yüzde 5 oranları var. Hani biz bu oran buna bağlıdır demiyoruz ama yüzde 5, bu verilere göre makul gibi görünüyor. Ama engelli bireylerimizi öne geçirmek adına yüzde 5'i kendi kontenjanında kura çekildikten sonra tekrar bir daha kuraya tabi tutmayı, engelli vatandaşlarımızın sayısını artırmayla ilgili gayretimiz olarak ifade etmek istiyorum efendim.

LATİF SELVİ (Konya) - Kiraya erişimle ilgili...

TOKİ BAŞKAN YARDIMCISI DURSUN BAŞTÜRK - Geliyorum efendim, diğer sorunuz da kira. Kira ilk defa yapılan bir uygulama, İstanbul özelinde 15 bin sayısıyla sınırlı. Burada biraz daha öncelik böyle dönüşümle ilgili, işte, çocuk sayısı fazla olan ailelerle ilgili maalesef bu kiralamada da engellilerimiz için bir kontenjan şu anda öngörülüyor efendim.

Sayın Milletvekilimiz Ayşe Keşir Hanımefendi'nin sorusu. Özellikle deprem bölgelerinde yapılan iş yerlerimiz AFAD ve kentsel dönüşüm hak sahipliği öncelikli olmak üzere yapılmakta efendim yani büyük çoğunluğu bu kapsamda yapılıyor. İş yerlerimizde kontenjan olarak engelliler için bir kontenjanımız yok ama yapısal olarak hem İmar Kanunu hem Türk standartları gereği engellilerimizin de ulaşabileceği standartlarda yapımıyla ilgili gayret ediliyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkürler.

Kültür ve Turizm Bakanlığımız...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI İHSAN ÇİMEN - Öncelikle "Turizm tesislerinde engellilerle ilgili bir çalışmanız var mı?" sorusu. 80 oda ve üzeri tesisler ile 4 yıldız ve 5 yıldızlı otellerde engelli odası ve erişilebilirlik zorunlu, engellilerin erişimini sağlayabilmeleri zorunlu. Bu, bizim yönetmeliğimizle tesis ettiğimiz bir konu.

Bakanlık tarafından kurulan halk plajlarında da erişilebilirlik için gerekli imalatların hepsini yapıyoruz, aslında, zaten halk plajlarımız yeni projeler, dört senedir falan yapıyoruz. Onun için, onlarda engellilerin erişilebilirliğine yönelik imalatları yapıyoruz. Erişilebilirlikle ilgili, turizm tesisleriyle ilgili teşvik ayrıca vermiyoruz, yok ancak yönetmelik ve tebliğlerle tesislerin sınıflarına göre taşınması gereken zorunlulukları şart koyuyoruz yönetmeliklerde; bunu turizm tesisleri yapmak zorunda oluyor engellilerin erişimiyle ilgili. Bu programa 23 bin belgeli turizm tesisinin 18 bini dâhil; bizim bu yönetmeliğimizle bunları yapmak durumunda kalıyorlar. Turist rehberliğiyle ilgili yönetmelikte yapılan düzenlemeyle engellilere yönelik Bakanlıkça bölgelerde rehberlik hizmeti verilebileceğini hüküm altına aldık. Bununla ilgili de bizim tesislerimizde, müzelerde, ören yerlerinde engellilere yönelik rehberlik çalışmalarımızı devam ettiriyoruz.

Bir de, Sayın Başkanım, kütüphaneler ve diğer teşviklerle ilgili soru vardı. "Kültür ve sanat etkinliklerinde, girişte engellilere yönelik olarak bir öncelik var mı?" "Kütüphanelerden tüm engelliler yararlanabiliyor mu?" "Kültür ve sanat alanlarından engellilerin yararlanması için nasıl çalışmalar yapılıyor?" şeklinde. Kütüphanelerde verilen tüm hizmetler, etkinlikler, atölyeler, eğitimler ücretsiz olarak veriliyor engellilere. Engellilere yönelik olarak etkinliklerimizi etkinlik, işaret dili veya sesli betimlemeyle yürütüyoruz. Ayrıca, müzelerle ilgili de müzelerimizi yenilerken bir dönüşüm yaptığımız zaman yeni yaptığımız müzelerde, ören yerlerinde, karşılama merkezlerimizde engellilere yönelik farklı düzenleme ve uygulamalar yapıyoruz. Yeni yaptığımız kütüphanelerimizin tamamını da engellilerin erişimine uygun şekilde tasarlıyoruz, eski kütüphanelerimizde de bunlarla ilgili tadilat yapıyoruz, eksiklikleri gideriyoruz. 75 gezici tipi kütüphanemizin tamamı engelli erişimine uygun olarak hizmet veriyor. Dijital kütüphane hizmetlerimizde de fiziksel ve görme engelliler için erişim mevcut. Ayrıca, engellilerle ilgili müze kartlarımız, 350'ye yakın müze ve ören yerimiz ücretsiz, MüzeKart'ı ücretsiz veriyoruz. Bakanlığımıza bağlı orkestra, koro ve topluluklar tarafından gerçekleştirilen tüm etkinlikleri de engellilere ücretsiz olarak sağlıyoruz.

Uygun görürseniz diğer soruları da yazılı cevaplamak istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Buyurun.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Ayşe Hanım, Sayın Vekilimiz "Önerileriz ne?" diye söyledi. Bizim önerimiz: Özellikle, halk otobüslerinde gelir desteğinin çok az olduğu, engellilerin maliyetin yüzde 10'u bile karşılamadığı -yani otobüscülere maliyetin- bunun, gelir desteğinin artırılması...

Minibüslerle ilgili kısımda da tabii, bu kanun çıkmış, bunun geri dönüşü nasıl olur, biz bunu kaldırıyoruz desek o da uygun gözüküyor yani kaldıramayız hem siyaseten hem de -tabii, biz, burada, konuları tartışıyoruz enine boyuna, fiziki yapısını, ekonomik yapısını, mali yapısını- bu işin minibüslerde uygulanamayacağını az çok hepimiz biliyoruz ama dışarıya bunu nasıl yansıtabiliriz? çünkü engelli dernekleri de dava açar; iş uzar, işte Danıştaydan döner falan. Bizim önerimiz de örnek veriyorum, Ulus-Etilik hattında çalışan minibüs, bu minibüslerin diyelim ki sayısı 100 tane Sayın Vekilim, bunun yüzde 10'u yani 100 araçtan 10 tanesi engelli erişimine uygun hâle gelir, binmek isteyen vatandaşlarımız buna binebilir veyahut da diğer hatta, diyelim Abidinpaşa'da 50 tane araç var, 5 tanesine engelli sistemi kurulabilir,

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Aslında sistemi kurmayla alakalı, çok basit bir çalışmayla aslında Ankara'da hangi hanemizde, hangi engel sınıfında vatandaşımızın olduğu tespit edilirse, birçok hizmet, bir çok çalışma ona göre veriye dayalı yapılabilir.

TÜRKİYE ŞOFÖRLER VE OTOMOBİLCİLER FEDERASYONU GENEL BAŞKANI MEHMET YİĞİNER - Şimdi, bu, çağrı yöntemiyle de olabilir, birçok belediye bunu çağrı yöntemiyle yapabiliyor. Yani çağrı yöntemiyle de yapılabilir. Bizim şeyimiz şu yani... Zaten minibüslerde bunu yapsak da binmeyecekler de çünkü 1 kişi bile binen yok ama genel anlamda tabii, engelli vatandaşlarımızı

da incitmeyelim, yanlış algılar oluşmasın, hani biz bunu, yüzde 10 yani bir hatta 100 minibüs çalışıyorsa 10 tanesi engelli erişimine uygun hâle gelsin, bu olduğu zaman esnaflarımız da mağdur olmaz. Bunu niye söylüyorum; bugün gelirken yine, Osmaniye'de, belediye, minibüslere ruhsat vermemiş, birçok yerde kaçak çalışıyorlar minibüsler veyahut da belediye göz yumuyor çünkü çalışmaması lazım, çalışmazsa evine ekmek parası götüremeyecek; böyle de bir durum var.

Ben teşekkür ediyorum tüm katılımcılara, sağ olun

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - . Teşekkür ediyoruz.

Heyetimizde başka bir katkı sunmak isteyen gördüğüm kadarıyla yok.

Çok teşekkür ediyoruz bütün katılımcılarımıza, Federasyonumuza, kıymetli oda başkanlarımıza; Diyanet İşleri Başkanlığına, Kültür ve Turizm Bakanlığına ve TOKİ'ye ve yanlarında gelen arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığı için toplantımızı kapatıyoruz.

Haftaya salı günü 15.30'da inşallah, tekrardan toplantımızı gerçekleştireceğiz.

Kapanma Saati:17.17